

Spillmannove povesti.
VIII. zvezek.

Tri indijanske povesti.

I.

Namameha in Vatomilko.

Spisal Aleks. Baumgartner iz dr. J.

II.

Tahko, mladi misijonar.

Spisal A. od B.

III.

Zadnja pot o. René-ja.

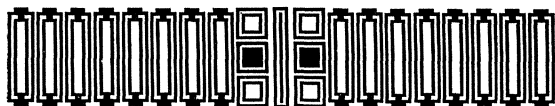
Spisal Anton Heronder iz dr. J.

~~~~~  
**Vse prevel M. B.**  
~~~~~

Založila „Katol. Bukvarna“ v Ljubljani.

Tisk „Kat. tisk. društva“, prej R. Šeber v Postojni.

1906.

1. Koča ob jezeru.

Ob velikem s skalovjem obdanem jezeru je samevala borna koča nekega Francoza, ki je za časa francoske revolucije pobegnil v Ameriko. Postavil si je svoje bivališče sam iz površno otesanega lesa, luknje med posameznimi hlodi pa je zamašil z mahom, da je mogel tudi pozimi v koči stanovati. Takrat je bila jesen in stene so bile preprežene in zakrite z rjavim listjem divjih trt in drugih podobnih rastlin, ki so rasle ob steni. Komaj si zapazil nekaj malih okenc, ki so gledala na lepi vrt. Na vrtu, ki je bil okolu hiše, je bilo nasajenih veliko krasnih cvetlic in različne zelenjave, da si takoj lahko spoznal v gospodarju posebnega prijatelja cvetlic; in res je bil prebivalec te koče vrtnar. Vrt je bil ograjen z visokimi koli, zunaj ograje pa je bil globok potok, ki se je izlival blizu hiše v jezero. Dalje okrog vrta si videl lepe njive na rodovitnem polju. Marljivi Francoz je posekal divji gozd in ga izpremenil v rodovitno zemljo. Tu si videl zoreti turšico, različne vrste pšenico in izvrsten krompir.

Veliko truda ga je pač stalo, preden si je vse tako lepo uredil, a trud se mu je plačal in še vedno je delal naprej. Kroginkrog njiv in jezera se je razprostiralo gosto, divje lesovje. Kamor si pogledal, ni bilo družega kot gozd, le na nasprotni strani, tam preko jezera, je bila majhna loka, sicer pa nisi videl nič podobnega. Pač je bilo tam dalje v sredini gozda še nekaj takih presek, a bile so vse najmanj dve do tri ure oddaljene. V enaki daljavi se je nahajala v središču gozda tudi majhna trdnjavica, sezidana v varstvo ondotnih naseljencev. Oborožene čete, ki so bile v trdnjavi, so večkrat preiskale vso okolico in pregnale nevarne Dakote — tako se imenuje ondotni divji narod --, ki so kaj radi napadali mirne okoličane.

Leblank — tako se je zval naš Francoz — je bil vrl mož. Hišo in vrt si je dobro ogradil in zavaroval in se ni ravno preveč bal divjih Indijancev. Mirno je delal dan za dnem in širil svoje posestvo. Vendar pa je ostal vedno v zvezi s svojimi oddaljenimi sosedi. Njegovi skrbni ženi in hčerki Marici je bilo sprva sicer malo tesno tako blizu Indijancev; ker pa jih ni cela štiri leta nihče nadlegoval, jima je izginil slednjič tudi ta strah in živeli so vsi srečno in zadovoljno. Včasih so prišli Indijanci celo k njim in so kupčevali z lepimi kožami in drugimi stvarmi.

Nekoč -- bil je lep dan, Leblank je delal na vrtu — jih pride zopet več k Francozovi koči in prineso sabo veliko kož, različnih dragih stvari in lepo barvanega perja, da bi Leblanku kaj prodali.

Skrbni mož ni slutil ničesar slabega. Mirno je ogledoval blago in preudarjal, koliko bi bilo vredno. Nič ni zapazil, kako sta se ukradla dva Indijanca na vrt in sta opazovala vse naokoli: kako široka so vrata, kako visoka in močna je ograja, ogledala si natanko hišo, okna, vrata, skratka vse. Tupatam sta si med opazovanjem tudi kaj namignila in natiho šepnila, a Leblank ni zapazil tega. Kupil je nekaj stvari še dokaj dobro in se vrnil vesel dobre kupčije v sobo k ženi in Marici; Indijanci pa so jo ubrali z glasnim smehom v gozd in odtu proti domu.

„Mama, jaz bi tudi rada jezdila konja,“ reče Marica, ko vidi indijanske otroke na konjih. „Tudi jaz bi rada jezdila, kot oni-le jezdijo.“

Leblank se je moral smejati tej čudni želji; materi pa ni bilo nič kaj po volji, da je Marica bila vedno nemirnejša. In ker ni hotela mati ničesar slišati o konjih, se razjezi Marica, lica ji zarde in užaljena reče:

„Indijanka hočem postati, da bom vsaj lahko jezdila!“

2. Nepričakovan napad.

Marica pač ni mislila in pričakovala, da se ji izpolni želja tako hitro in na tako žalosten način. Komaj mineta dva dneva, odkar so bili Indijanci pri Leblanku. Francoz je zopet v gozdu, da izseka nekaj dreves, kjer si napravi rodovitne zemlje. Votlo odmeva vsak udarec sekire ves

dan po mirnem jezeru in se razliva tja na ono stran jezera ter zadeva ob gosto steno gozda, odkoder odmeva dvakrat, trikrat ali še večkrat. Nekako boleстно je hreščalo staro, košato drevje in padalo na tla. Zelo počasi je šlo delo od rok na ta način, ker ni mogel zažgati gozda, ko je bila hiša preblizu.

Marica je bila dobro, nepokvarjeno dete. Malo je sicer zadnjič zajokala, ko so ji odrekli vročo željo, a kmalu se je potolažila in pomagala doma materi kot ji je zapovedal oče.

„Mama, res nisem delala prav, ko sem Vam kljubovala. To je bilo grdo; a odslej hočem biti pridnejša in marljivejša in ostanem samo pri Vas, ljuba mama!“

Tako je govorila in šla vesela z materjo v kaščo in klet, kjer ji je pomagala prekladati različne stvari. In če je bila mati v kuhinji ali v hiši, je bila Marica vedno pri njej in največje veselje ji je bilo, če ji je mogla kaj pomagati.

Minila sta torej dva dneva – in prišla je usodepolna noč.

„Indijanci so tu, Indijanci! Vstanite!“

Tako začno upiti hlapci pozno v noč. Komaj se v naglici malo napravijo, že je četa Indijancev udrla na vrt in dvorišče ter zažgala skedenj. Nič več ni časa poslati hlapca po pomoč k sosedni trdnjavi in bližnjim sosedom, nevarnost je prevelika. V skrajnem obupu zgrabi Leblank svojo dvocevko in se postavi pri oknu v bran proti divjakom, ki so napadli medtem že hišna vrata, da brani svoje drage dokler

more. Tudi hlapci se postavijo istotako krepko v bran. Mati in Marica pa padeta na kolena in dvigata roke proti nebu v vroči molitvi za pomoč.

Leblank sproži puško in zadene krepkega Indijanca, ki stoji v prvi vrsti. Takoj se zvrne mrtev na tla. Drugi malo odstopijo, a predno more branitelj znova nabasati svojo puško, se vsuje kot toča skozi okno pušica za pušico in Leblank se zvrne zadet od strupene pušice in umre na mestu. Hlapci so dobro maščevali smrt svojega gospodarja s tem, da so postrelili še tega in onega, a to je divjake le še bolj razdražilo. Z divjim krikom planejo znova na vrata, jih razbijejo s težkimi sekirami in kiji, vdero v hišo in pomore vse, le ubogi Marici, ki se je bila tesno oprijela matere, prizaneso. Že jo hoče nekdo udariti s sekiro po glavi, kar plane njihov glavar vmes, pridrži udarec, iztrga Marico od matere in jo vzame k sebi na konja. V divjem diru izginajo Indijanci zopet v gozd, v temno noč.

3. Med Indijanci.

Marici se je torej želja izpolnila: postala je Indijanka in tudi jezdila je ž njimi. Čutila se je kot mlado, krotko jagnje med volkovi. Niti besedice jih ni razumela in zdelo se ji je, da tudi oni ne razumejo njenih tožbâ in prošenj.

Bolj mrtva nego živa je sedela v naročju divjega jezdeca in se tresla od prevelikega strahu.

Kolikorkrat se je zavedla, kje je in kam jo nesó, vselej je zaplakala tako mило in tako proseče, da bi se je moral kamen usmiliti. Le tupatam ji je ušel pogled na divjega Indijanca, ki jo je držal v naročju in jo skušal tolažiti, sicer je imela oči večinoma zaprte. Kako grd je bil ta jezdec! Obraza je bil temnega, zagorelega, ob strani mu je viselo različno orožje, v laseh in okrog vratu pa je imel vse polno raznobarvanega ptičjega perja. Glas mu je bil podoben bolj rjoventju divje zverine nego človeški govorici. In ta divji, ta grdi človek jo je imel v naročju in jo vedel kdovekam.

Jezdili so več ur brez presledka. Že se je porajalo mlado jutro, ko se kar naenkrat ustavijo na majhni preseki sredi gozda. Tu se malo odpočijejo. Indijanec dvigne Marico raz konja in ji ponudi skorjo koruznega kolača in suhe ribe. Marici se vse studi, a lakota jo premaga, da zavžije oboje. Medtem jih dohite tudi drugi, ki so ostali med potjo zadaj, in ko zavžijejo skromen zajtrk, se napravijo zopet na pot.

Ne jezdijo dolgo, ko dospó do večje preseke, na kateri je stalo kakih dvajset indijanskih stanovanj — hiše jih ne moremo imenovati, ker niso bile našim hišam prav nič podobne. Narejene so bile namreč zelo priprosto. V krogu so bili zabiti veliki močni koli, ki so bili vsi proti sredi nagnjeni in na vrhu s trto zvezani. Ometani so bili z ilovico, mahom in lubjem in so nudili tako divjim Indijancem še dokaj prijetno stanovanje. Iz nekaterih se je valil pri od-

prtini na vrhu gost dim, med drugimi je plapolal na prostem velik ogenj, okrog njega so skakali napol nagi otroci, ženske so pa zraven kuhale in pekle. Vsaka teh čudnih bajt je imela na strani luknjo, ki je služila za vhod ali vrata, iz katerih so lezli otroci kar po vseh štirih na dan.

Ko pridirjajo roparji v divjem diru s plenom domov, obstopijo jih vsi, stari in mladi, ženski in moški, kar jih je bilo doma, in gledajo radovedni plen, ki ga pomečejo jezdec raz konj. Zlasti jim ugajajo še krvaveče skalpe*) belih ljudi.

Sedaj je postalo Marici zopet zelo čudno pri srcu. Kliče očeta in mater, kliče Boga in Marijo na pomoč, a ni ga človeka, ki bi jo razumel. Skoraj nezavestno jo uzame Indijanec raz konja in jo posadi na fla pred svojo bajto. Takoj se zberejo okrog nje radovedni otroci in jo ogledujejo, Marica pa joka in se skuša pred njimi skriti, a vse je zastonj.

Dasi tako divji in sirovi, vendar začutijo Indijanci nekaj srca z Marico in zasmili se jim ubogo dekletce. Napravijo ji v bajti mehko postelj in jo položijo nanjo, da si malo odpočije.

Medtem pa odlože roparji zunaj ves plen na razprostrte kože in se uležijo po tleh. Nato prižgó veliko pipo in kade v krogu vsak nekaj dimov iz nje ter si pripovedujejo različne dogodljaje.

*) Indijanci imajo navado, da potegnejo vsakemu, ki ga umore, lase s kožo vred z glave. To imenujejo skalpiranje, kožo z lasmi pa skalpo.

Slednjič si razdele plen. Marico pa hočejo ubiti, toda poglavar jih pogleda z zapovedujočim in pretečim očesom in zahteva Marico zase. Nato zgrabi težki kij in ga zavihti trikrat po zraku v znak, da si hoče svojo last priboriti tudi s silo, če treba, in nihče si ne upa ugovarjati. Marico hoče vzgojiti s svojimi otroki, ko pa doraste, jo dobi njegov sin za ženo. Ime ji pa bodi v bodoče ne več Marica, marveč Namameha.

4. Namameha.

Marici ni bilo torej več ime Marica, vsi so jo klicali za Namameho. Takoj prvo noč po težavni poti in usodepolnem ropu jo zgrabi huda mrzlica, ki je ne pusti več dni. Vedno je v nevarnosti njeno mlado življenje. Omrači se ji tudi razum, začne se ji blesti in v motnih sanjah kliče:

„Oče, jaz bi rada jezdila! Mama, ali ste mrtvi? O mama, mama, saj se hočem poboljšati. Odslej vas hočem vsekdar ubogati! Jezus, Marija, Jožef! usmilite se me!“

Nato se zopet sladko nasmehne rekoč:

„Dajte mi krasno obleko in lepega perja, da se nakitim!“

Tako sanja in trpi uboga Namameha celih šest dni.

Vatovala, poglavarjeva žena, ji je napravila mehko postelj iz kož, volne in maha, ji močila vroče čelo z mrzlo studenčnico in čula pri njej

skoro noč in dan. Smrtno je sicer sovražila bele ljudi, a do Namamehe je imela neko posebno sočutje, da sama ni vedela zakaj. Pa saj spremlja angel varih vsacega še tako zapuščenega otroka, če ljubi Božjega Izveličarja in Njegovo Mater.

Ker mrzlica le ne odneha, gre Vatovala po starega čarovnika Josakeda, da ji ta pove, s čim naj pomaga otroku. In prišel je stari zdravnik s svojimi zdravili, ki jih je imel skrbno spravljene v usnjati vreči. Imel je različne koreninice, rmana, konjske mete, kačjih kosti, medvedovih zob itd., kar mu je služilo za zdravila.

Najprej začne plesati okrog bajte kot bi se mu mešalo, nato stopi v bajto in pihne Namamehi močno v obraz. Potem vzame kos oglja, nariše na kos lesa neko podobo, ki naj predstavlja otrokovo bolezen, razreže les in ga vrže v ogenj. A deklici le ne odleže, še slabše ji postane.

V sanjah moli kakor prej. In glej! Polagoma izgine bolezen in deklica se slednjič popolnoma zave. Pač si je želela sprva rajši smrti nego življenja med temi divjaki, a počasi se vendar privadi nositi ta svoj jarem. O tem pa, kaj se je ž njo zgodilo, ve zelo malo. Le kot neke sanje se ji zdi vse, kar je prestala. Vatovala pa ji zelo ugaja; tako ljubeznjivo ž njo ravna, da se ji vzbudi v srcu do nje nehote neko zaupanje. Besedo za besedo se navadi tudi njihovega jezika in kmalu govori že za silo z Vatovalo.

Ko je bila že popolnoma zdrava, pridejo k njej indijanski otroci in se ž njo igrajo. Vsi jo kličejo Namameha, dasi jim vedno pravi, da ni Namameha, ampak Marica. Ničesar si ne dadó dopovedati in sčasoma se tudi ona navadi na novo ime in sprijazni ž njim.

Kmalu se med njimi dodobra udomači. Veselo hodi z otroki po gozdu in grmovju, leta za keбри in metulji, išče ptičjih gnezd in lovi ptiče v mreže in tule, pleza spretno po drevju in če pride do potoka se vrže z drugimi v vodo ter se nauči nehote plavati. Postaja pri tem pač vedno močnejša in krepkejša, toda tudi bolj divja in sirova nego preje pri materi. Svojo obleko je kmalu raztrgala in dobi mesto nje gorko suknjico iz kosmate kože. Obraz ji je postal temnejši in na lica so ji vrezali z ostro iglo neka znamenja in jih izdrgnili s pepelom, da je bila tako grda, da se je sama sebe zbala, če se je pogledala v mirni vodi. Indijancem je pa šele sedaj prav ugajala.

Ko je znala že dobro indijanski govoriti, je prekašala vse ostale sovrstnike in sovrstnice. Vse si je laže zapomnila kot drugi. Naučila se je peči okusne koruzne kolače, ki jih jedó Indijanci mesto kruha, učila se je mleti, kuhati, napravljati iz brezovega soka ono pijačo, ki jo pijô divjaki le pri posebnih slovesnostih in ob večjih praznikih, učila se nabirati tobak in ga sušiti, šivati obleko iz kož, naučila se je sploh vsega, česar se uče ženske pri Indijancih. Tako je bila spretna in izurjena v vsem, da so jo

vsi spoštovali, poglavar sam jo je pa ljubil kot lastno hčer.

Toda čeprav je bila sicer dobro preskrbljena, vendar ni imela nikogar, ki bi ji povedal kaj o Bogu. Cerkve ni bilo nikjer, maše tudi ne in duhovnikov tudi niso imeli. Edino, kar je imela, je bilo to, da je znala moliti še očenaš, češčenomarijo in angelovo češčenje ter apostolsko vero. To je molila vsako jutro in vsak večer. In Bog ji je stal ob strani in angel varih in jo varoval pred tujimi vražami in krivo vero.

5. Vatomilko.

Ko je Namameha odrastla, je postala žena poglavarjevega sina. Veliko praznovanje so imeli na dan poroke, še večje pa, ko je povila Namameha novorojenčka, ki so mu nadelo ime Vatomilko.

Po tamošnji navadi je napravila Namameha otroku mehko zibel iz bivolove kože, ki jo je razpela na lesenem okviru. Naredila je majhno gnezdice iz mehke kožuhovine in perja in položila notri svojega ljubljénčka, pregnila ga z mehko kožo in povezala lahko z jermeni. Nad glavo je imela taka zibel navadno še lepo strešico. Tako je nosila Vatomilka vedno na glavi na izprehod, pa tudi sicer k vsakemu zborovanju in praznovanju, tudi če so šli na rop, sploh

povsod in vedno, dokler ni znal Vatomilko sam hoditi in tekati.

Kako se krsti, tega ni Namameha nikdar videla, zato tudi ni vedela in ni mogla krstiti svojega ljubljénčka. Vsak večer pa ga je prekrížala na čelu, ustih in prsih in priporočila Bogu ter hkrati prosila, naj bi oba pripeljal nazaj k belim ljudem, da ju ne bi oskrunili ti divji ljudje s hudodelstvi.

Ko je Vatomilko odrastel, in se učil govoriti, mu je takoj razložila pomen sv. križa, mu govorila o Bogu, o nebeškem Zveličarju in o Njegovi nebeški Materi. Učila ga je tudi molitvice, ki jih je znala sama.

Tako sta molili dve duši sredi divjih ljudi. Hotela je Namameha tudi moža izpreobrniti, a ta je trdno veroval vse, kar so pravili čarovniki o svojih bogovih. Zato ni hotel ničesar slišati o pravem Bogu.

Njegov bog, ki ga je častil in molil, je bil veliki duh, ki si ga je predstavljal v podobi velikega ptiča, kateri sega od neba do zemlje in pokriva ves svet s svojimi orjaškimi perutnicami. Če je jezen, se bliska, če pa udari s perutnicami ob zemljo, zagrmí. Zemlja je le neko veliko jajce, ki je je znesel ta veliki duh že v prastari dobi. Dalje je mislil, da je prinesel ta ptič tudi ogenj na zemljo, zato je prižigal njemu na čast svojo pipo in molil:

„O veliki bog! Pridi k meni, da z mano kadiš kot moj prijatelj! Ogenj in zemlja, kadite

z mano in pomagajte mi mučiti vse moje sovražnike. Tudi moji psi in konji kadite z mano!“

Tako je molil Indijanec, njegova žena pa je molila pravega Boga.

Na misli mu je bil le lov, rop in boj ter smrt sovražnikov, kar je Namameho zelo bolelo. Bojevali so se namreč Indijanci vselej z največjo krutostjo in silovitostjo. Vse sovražnike so pomorili in jim potegnili lase s kožo vred z glave.

Posebno je bolelo Namameho, ko so napadli nekoč celo četo belih ljudi, ki so bili na potu z več vozovi in vsem imetjem, da si poiščejo novega bivališča. Indijanci so jih zavohali, jim sledili skrito za gorami in jih neko noč nepričakovano napadli, ravno ko so se ulegli k počitku. Namameha je pač upala, da jih morda reši, a vse je bilo zastonj — vse do zadnjega so pomorili na svoj kruti način.

6. Sanje.

Namamehin mož je bil s svojo ženo zelo zadovoljen, ker je bila marljivejša kot vse druge ženske. V sobi je imela vedno vzoren red, pēči je znala najokusnejše kolače in lepših oblek kot Namameha ni znala nobena Indijanka šivati iz kož. Druge žene so bile zelo nestrpne in sitne, Namameha pa je bila vedno mirna, potrpežljiva, kot bi bila rojena uprav le za sužnjo, rojena le za trdo delo. Zato ji je mož rad odpustil in nekako prezrl, če se je odtegnila takim prilož-

nostim, ko so mučili na nečloveški način ljudi ali živali. Imela je v bajti vedno kak opravke, da je ostala doma. Tudi če je molila, je ni nikdar motil in ni bil nič hud na njo, da ni verjela zdravilom čarovnikov.

Drage volje je pustil Namameho, da živi po svoje, a od Vatomilka je želel, da postane pristen Indijanec: sirov, divji, krvoželjen, neizprosen bojevnik in strah svojih sovražnikov. Zato ga je ob neki priliki položil na medvedovo kožo in molil:

„Veliki bog! Pošlji mojemu sinu medvedovo moč, da bo imel močne roke kot medved noge, pesti pa krepke in trde kot medved tace, da zdrobi kosti svojih sovragov in si okraši stanovanje z njihovimi skalpami!“

Ko je Vatomilko nekoliko odrastel, mu je dal oče živih veveric, tičev in drugih malih živali, da bi jih mučil in se navadil tako krutosti in brezsrčnosti. Drugi otroci so trgali živalim na koščke noge od trupla in jih potem toliko časa zbadali in žive rezali, da so v najhujših bolečinah poginile. Nato so si pomazali z njihovo krvjo svoj obraz, jim slekli kožo in jo shranili varno doma. Čim več takih kož je imel kdo, tembolj je bil ponosen.

Ko so pa nekoliko odrastli, so morali pomagati že pri mučenju ljudi. Zbadali so jih z bodali v obraz, zlasti v oči, rezali jim prste z rok in nog in jih na najrazličnejše načine mučili do smrti.

Mali Indijančki so imeli s tem veliko veselje; ne tako Vatomilko. Namameha mu je večkrat pripovedovala, da je ustvaril vse ljudi in živali veliki Bog in da ga to zelo žali, ako jih mučimo. To je Vatomilku seglo globoko v dušo, imel je pa vrhutega še zelo rahločutno srce kakor Namameha. Nikdar ni hotel odrezati brhki veverici košatega repa ali ptiču krasnega krila, vselej se je že pri misli na to trpinčenje kar stresel. To pa ni bilo všeč očetu. Bal se je, da mu bo Vatomilko v sramoto, da ne bo hraber, bojevit, krut sovrag ljudi in živali. Zato vzame otroka Namamehi, ga iztrga iz njenega skrbnega materinega naročja in ga izroči neki drugi družini v vzgojo.

To je skrbno Namameho zelo bolelo, a ni si mogla pomagati. Priporočila je svojega otroka Bogu, angelu varihu in Materi božji in molila zanj vsak dan. Grda ženska pa, ki ji je bil izročen Vatomilko v vzgojo, ga je velikokrat hudo pretepala, ker ni mogel mučiti živali kot drugi otroci. A vse to ni nič pomagalo, deček je ostal mehkega, sočutnega srca do vsega stvarstva. Zato je znal pa najbolje tekati, se boriti, plezati in plavati, poleg tega je bil še najmočnejši in najspretnjši. Tudi očetu je kmalu izginil strah, da bi bil Vatomilko kak strahopetec, ko je videl čvrstega dečka, kako prekaša vse sovrstnike. Toda k materi ga le ni pustil in ž njo je ravnal poslej tudi veliko strožje. Morala je trdo delati in nositi domov težke butare drv na glavi kakor druge Indijanke.

Pri Indijancih je navada, da mora vsak deček, ko izpolni 14. leto, nekaj izvanrednega sanjati. Mislijo, da je to najvažnejši trenutek v življenju in da je od teh sanj odvisno vse življenje. Vršni se pa to takole. Dečka zaprô v temno sobo, kjer ostane cel mesec zaprt. Jesti mu dajô le toliko, kolikor je neobhodno potrebno. Med tem časom sanja in prikaže se mu kak duh v podobi divje živali. Ta duh je njegov poseben zaščitnik, ki ga spremlja in varuje celo življenje. Ko se mu je pokazal enkrat duh, mora iti deček na lov in loviti toliko časa, da ustrelí ono žival, v kateri je videl svojega zaščitnika. Koža dotične živali služi potem kot najboljše sredstvo zoper vse težave in nevarnosti, zato jo skrbno shrani. O dečku pa mislijo, da dobi potem vse lastnosti ubite živali. Močan bo kot medved ali bivol, uren kot podlasica, spreten kot veverica i. t. d.

Tudi Vatomilko je moral prestati to dobo. Takoj, ko je izpolnil 14. leto, ga pošlje oče v gozd in ga zapre v temno bajtico. Jesti ne dobi drugega kot po solnčnem zahodu nekaj suhih koreninic in košček kruha. Ves božji dan leži na trdih tleh, ki so le malo z mahom pregrnjena, in skuša sanjati kot mu je zapovedal oče. Vsak dan je bolj truden in slab in slednjič se mu zdi, kakor bi bil napol pijan, napol zaspan. V takem položaju so drugi navadno sanjali, a Vatomilku se noče prikazati ne medved, ne bivol, ne podlasica in sploh ne nobena žival. Sanjal je pač, sanjal veliko, a le o belih ljudeh, o katerih je pripovedovala skrbna mati, in ki sta-

nujejo daleč tam v daljni deželi, kjer vzhaja solnce, ki so tudi tako beli kot ona — tudi tako prijazni kot ona. Pripluli so v nočnih, velikih čolnih po jezeru, in ko so dospeli do brega, se je začelo na obeh straneh čolna bliskati. Zagrmelo je, da se je gozd stresel, in rdečkožci so preplašeno zbežali. Izstopili so, izsekali gozd in nasadili na njegovo mesto krasna polja. Vse to se mu je sanjalo, a tako živo sanjalo, da je mislil, da je vse to resnica. Saj mu je znala mati tako živo pripovedovati o teh ljudeh, in to se mu je vtisnilo tako globoko v mlado srce. Vsi so zbežali pred belimi ljudmi, le on je ostal pri svoji skrbni materi, pri belih ljudeh in kadil ž njimi mirno svojo pipico. Tako je sanjal Vatomilko.

7. Lov na bivole.

Celih 36 dni je bil zaprt Vatomilko v temnici v gozdu. Nato pride oče k njemu in ga radovedno vpraša, kaj je sanjal in katera žival se mu je pokazala kot posebna zaščitnica. Pa kako se začudi, ko mu pove Vatomilko, da ni videl nobene živali in tudi ne sanjal o kaki zveri, marveč le o belih ljudeh in njihovi deželi, ki leži daleč tam za gorami, kjer vzhaja mlado solnce. Nato mu začne opisovati omenjene kraje tako živo kot bi jih bil res videl, kar pa očeta tako ujezi, da je malo manjkalo, da ga ni v prvi razburjenosti zabodel.

„Torej nisi videl bivola?“

„Ne!“

„Medveda tudi ne?“

„Tudi ne!“

„Veverice tudi ne?“

„Tudi ne!“

In oče povprašuje dalje in našteva vse mogoče živali, a na vsa vprašanja dobi isti odgovor: „Ne!“

„Ali niso imeli beli ljudje nič živali pri sebi?“

„Ne,“ odvrne kratko Vatomilko, „ampak ubijali so bivola z neko cevjo, iz katere se je strašno zabliskalo in zagrmelo.“

To očeta malo potolaži. Prepriča se, da je sinov zaščitnik sam bivol. In s tem je popolnoma zadovoljen. Sedaj upa, da bo Vatomilko močan in bojevit kot sam bivol. Do Namamehe pa čuti vedno večje sovraštvo in sklene, da jo požene od hiše in za vselej zavrže ali pa umori. Še prej pa mora Vatomilko seveda na lov na bivole, da dobi kožo.

Takoj v sosedni dolini se je pasla cela jata bivolov. Krog in krog je obkrožalo dolino strmo skalovje, ki je segalo ponekod 2–3 metre visoko. Na dnu doline pa je rastle bujna trava, visoka skoraj kakor človek. Tu so se pasli divji bivoli.

Vsi sosedje in znanci so bili povabljeni na lov, da se prepričajo osebno o Vatomilkovi moči in spretnosti. V velikem krogu zažgô ogenj na vrhu doline in zapodè na ta način zverjad v sredo ozke dolinice.

Na lov ne nosijo Indijanci lepih peres in drugih okraskov, ampak kratek jopič okrog ledij, da so tem prožnejši in ročnejši. Oboroženi so dobro. Nekateri nosijo težke sulice, drugi velike meče, tretji lok in puščice.

In boj se začne. Na čilih konjih se zapodé v največjem diru proti sredi. Ogenj, gosti dim in divji krik oplaši vse živali, da begajo s povešenimi glavami po dolini semtertja. To ti je boj! Bivoli dirjajo kar med lovci, drugi se pa skušajo s konji.

Strašno tuljenje odmeva po vsej dolini. Nekateri konji se splašijo divjih, razdražljivih zveri in le spretnost Indijancev jih obvlada. Drugi pa so že vajeni boja in se zapode divje rezgetajoč nad zbegane živali. Puščice frče semtertja po zraku, sulice pa žvižgajo kot divji orkan. Indijanci, vajeni boja, kričé in upijejo, kar morejo, brzdajo s čudovito spretnostjo konje in dražijo že itak razjarjeno zverjad. In če se kak bivol zakadi proti konju, obrne jezdec bliskoma konja na stran, in mu zadá od strani smrtno rano, da se onemogel zvrne po tleh, kjer divje rjoveč in težko hropeč izkrvavi. Tak boj zahteva največjo spretnost in moč.

Vatomilku ni videti, da je še mlad. Izkaže se spretnega in krepkega lovca. Prvega bivola, ki mu pridrvi nasproti, usmrti. Bivol se je zakadil namreč s povešeno glavo konju med prve noge, v istem hipu pa ga zabode Vatomilko z velikim mečem, da se zvrne žival na mestu. Vsí junaka gromovito pozdravljajo in hva-

lijo Vatomika kot zelo spretnega in močnega dečka.

Njegov oče pa ni bil tako srečen. Ravno ko hoče pomeriti na bližnjega bivola, ga zadene v hrbet pušica družega Indijanca, da pade težko ranjen s konja. Že hoče planiti nanj divji bivol in ga zabosti s krepkimi rogovi, a v hipu priskoči Vatomilko in zadene zver tako srečno, da obleži na mestu mrtva.

Nekaj minut nato izdihne Vatomilkov oče, zadet ravno v srce.

Žalost zavlada med vsemi Indijanci, ko vzdignejo mrtveca in ga privežejo na konja ter se napotijo tožno kričeč proti domu.

Namameha, ki ni niti slutila, kaj je nameraval storiti z njo njen mož, naglas zaplaka, ko zagleda mrtveca. Vse težave, vse bridkosti, ki jih je morala prej prestati, so v hipu pozabljene in le to začuti, da ga je ljubila. Njega sedaj ni več!

In takrat dozori v njenem srcu trden sklep, ki ga je prej velikokrat odobrila, a zopet zavrgla, ki pa se ji znova poraja v srcu, sklep, da ubeži in se vrne k belim ljudem.

8. Na begu.

„Ali hočeš z mano bežati?“ vpraša Namameha sina, ko so se Indijanci proti večeru že razšli in sta ostala sama pri mrtvecu.

„Bežati, Namameha? Kam bežati?“

„K belim ljudem, ki si o njih sanjal. To so tisti ljudje, ki ti jih je odločil veliki Bog za zaščitnike. Tudi jaz sem, kakor veš, belega rodu. Tvoj stari oče me je ugrabil dobrim staršem tam na vzhodu. Pojdi, da greva k njim nazaj!“

„Kdo bo pa maščeval kri ubitega očeta? Kdo usmrtil onega, ki ga je zadel s smrtonosnim orožjem?“

„Prepusti vse velikemu Bogu, ki nima veselja nad krvjo, katero prelijemo iz maščevanja.“

In pobožno pokriža mati sina na čelo, na usta in prsi, Vatomilko pa jo začudeno gleda, gleda njo, gleda ogenj, ki je plapolal zunaj pred vrati, gleda divji, razorani obraz mrtvega očeta in premišljuje. Vidi se mu, da se bojuje za dve reči.

„Dobro!“ reče slednjič. „Grem s tabo, kamor naju kliče veliki Bog. Toda še prej morava opraviti po mrtvem očetu žalovalne obrede.“

Takoj nato opravita vse potrebno. Drugi dan prenesó mrtvečevo truplo v gozd in je položé na močno rjuho, ki je pritrjena na štirih močnih kolih in tvori tako nekako postelji podobno ležišče. Prinesó tudi vse skalpe in jih položé poleg njega. Mislili so namreč, da morajo služiti vsakemu mrtvecu po smrti duše vseh onih, ki jih je usmrtil v življenju. Tudi orožje in vse okraske mu prinesó po ondotni navadi. Nazadnje pa postavijo k glavi še večerjo, ker so mnenja, da je mrtvec po dnevu na lovu daleč, daleč v tuji deželi, po noči pa pride jest in se odpočit.

Ko je vse potrebno opravljeno, osedla Vatomilko ponoči dva najboljša konja. Enega zasede sam, drugega pripravi za Namameho; in on drži v naročji mlajšega bratca, mati pa najmlajšo sestrico. Vzamejo še enkrat skupaj slovo od očeta in zdirjajo nato v gozd, daleč, daleč proč, daleč tja proti belemu vzhodu.

Dnevi in tedni so minuli. Gozd je bil tako zaraščen, da sta se morala beguna s silo skozi preriti in si sproti delati pot; potoke sta morala pa kar preplavati. Toda poguma nista izgubila. Po več dnevih dospeta šele do jezera, ki ga Namameha takoj spozna. Bilo je jezero, ki je preživela ob njem srečna mlada leta, bilo je to ono jezero, kjer je izgubila vse drago, a bilo tudi ono jezero, ki jo je sedaj zopet veselo sprejelo in jo pozdravljalo z lahnim šumenjem bisernih valčkov.

Nič več ni samotne kočice ob jezeru. Okrog njega je narasla že cela vas, ki se je ponašala z lepo cerkvicò. V vasi pa je bival tudi katoliški duhovnik.

Čudna čustva so navdajala Namamehino srce, ko je videla zopet kraje svojih mladih let, kraje svoje izgubljene sreče. Kako čudno ji je bilo sedaj, vse je bilo drugače. Ljudje, ki so jo obstopili, je niso poznali, ona pa tudi njih ne. Čudom so se čudili, ko jim je pripovedovala Namameha vse svoje dogodke. Z velikim veseljem sprejmó ubežnike in drage volje jim prepusté majhno kočico ob jezeru za stanovanje. In prišel je tudi duhovnik k njim ter poučeval

Vatomilka v sv. veri in ga kmalu krstil za Martina. Martin pa je kazal posebno nadarjenost, zato sklene dobri duhovnik, da ga pošlje v šolo, kjer se še bolj izobrazí in izučí, da bo mogel oznanjevati pozneje Kristusov nauk svojim rojakom.

Z velikim veseljem privoli v to mati, ki se imenuje zopet Marija Leblank, in tako je postal Vatomilko vnet in pobožen duhovnik, ki je razširjal krščansko vero med Indijanci, svojimi rojaki.

Druga povest.

Tahko, mladi misijonar.

Spisal A. od B.

Prevel M. B.

1. Tahko se žalostno vrne.

Bilo je 15. velikega srpana l. 1868. na praznik Marijinega Vnebovzetja. Visoko na severovzhodu v Severni Ameriki je priplula v nortonski pristan velika ladja sv. Mihael, last ruskega ribiča Oronceva. Bila je zelo velika, ker je bila namenjena v prvi vrsti za lov na kite. Vse jarbole so bile okrašene z manjšimi in večjimi zastavami, in na obrazu mornarjev si bral neko izredno praznično veselje. Zagledali so zopet varno zavetje, srečno obrežje; tu se je dvigala mala trdnjavica, okrog katere so se vrstile njihove rojstne kočice. Vsi so že obupali, da bi jih še kdaj videli. Pred dvema letoma so namreč odpluli na kite na široko odprto morje. Usoda pa jim ni bila posebno mila. Zaneslo jih je visoko gori proti severu v ledeno morje med cele gore plavajočega ledu. Prezimiti so morali tu in čakati, da je prišlo gorko poletje in jih rešilo. Zopet so bili prosti, prosti sredi širokega morja, odkoder so se vrnili veseli domov, rešeni gotove smrti. Bili so tembolj veseli, ker so naložili veliko kitov in nabrali veliko dobre masti, tran imenovane, — kar je bil njihov namen, — a vrhutega so našli v ledu še veliko slonove kosti. Zadovoljni so se vračali sedaj domov v nortonski zaliv.

A medtem se je mnogo izpremenilo! Na mali trdnjavici ni vihrala več ruska zastava, ampak ameriška. Začudeno se spogledajo in

povprašujejo drug drugega, kaj se je neki med tem časom zgodilo.

Med njimi pa je bil tudi čvrst indijanski deček šestnajstih let. Tudi ta je bil izredno vesel in ukajoč je skakal po krovu ladje, ko je zagledal domača tla. Ko pa zapazi, da postajajo mornarji resni, tihi in nekam polni skrbi, vpraša poleg sebe stoječe:

„Ivan, Feodor, Pavel! zakaj niste več veseli, zakaj ne ukate in se ne smejete?“

Molče mu vsi odkimajo in zró venomer proti obrežju, na licu pa se jim bere, kako jim raste v srcu skrb za lastno domovino in jim budi vedno več vprašanj. Tedaj pristopi k dečku kapitan ladje, Oroncev, ga prime za ramo in reče:

„Tahko, bojim se, da so kupili Amerikanci tvojo domovino od Rusov in da se bova morala ločiti.“

„Ločiti?“ vpraša Tahko — tako je bilo namreč dečku ime, — „kam hočeš pa iti?“

„Če so kupili Amerikanci Alasko, potem se vrnem nazaj na Rusko,“ odvrne kapitan z resnim glasom.

Medtem dospe ladja v pristanišče. V morje spuste mal čolnič, na katerem se odpelje na suho Oroncev, več mornarjev in Tahko. Velika množica ljudstva je zbrana na obrežju in začudena gleda prišlece; nihče jih ne pozna. Kar se oglasi nekdo:

„To bo menda Oroncev! To bo ladja St. Mihael, o kateri smo mislili, da je že utonila na severu. Hvala Bogu, rešeni so!“

Tedaj odvrne Oroncev mirno:

„Res je, rešeni smo! A kaj se je pa zgodilo med tem časom tukaj?“

In predenj stopi novi ameriškanski poveljnik trdnjave, ga prijazno pozdravi in mu pove, da so kupili Amerikanci to okolico in da je večina Rusov zapustilo deželo in se vrnilo domov na Rusko.

Medtem pa ni nihče pazil na malega Tahka. Brž ko je bil na suhem, je pregledal vso množico, kakor bi koga iskal. In res je iskal, a ker ga ni našel, jo ubere, kar najhitreje more, po obrežju vun na konec vasi, kjer je stala borna kočica, zložena iz samih neotesanih debel in drevesnih kož. To kočico je Tahko dobro poznal in jo zelo spoštoval. Bila je kočica njegovih staršev, kjer je preživel dve leti. Kaka žalost se ga pa poloti, ko že od daleč spozna, da je bržkone popolnoma zapuščena. Nič se ne kadi iz nje, tudi domačega psa ni nikjer, da bi ga ponavadi pozdravil; vse je tako zapuščeno.

„Takolag! Talahna! Dragi oče! Ljuba mati!“
vsklikne bolestno in zaihti.

In prišlo je nekaj sosedov, ki so ga začeli začudeno gledati. Tahko pa jih vpraša s solznimi očmi in tresočim glasom:

„Kje je Takolag, moj oče? Kje je Talahna, moja mati?“

„Takolag? Ali je Takolag tvoj oče?“ vprašujejo Indijanci. „Torej si ti Tahko? Da, da, to je sam Tahko! Z morja se je vrnil. Ubog deček! Tvoj oče in tvoja mati sta se odpeljala že pred davnim časom na saneh proti solncu, očesu dneva.“

„Koliko časa pa je že od tega, kar sta se odpeljala?“ vpraša Tahko.

„Dvanajstkrat se je že luna, — oko noči — odprla in zaprla,“ (t. j. dvanajstkrat se je že zamenjal ščip z mlajem.)

„Kam, v kateri smeri pa sta izginila?“ vpraša Tahko dalje.

„Tega nista povedala, a izginila sta na saneh tamle za onim hribom. In od tedaj ju nismo več videli.“

Tahko povesi glavo in premišlja nekaj časa. Kar vpraša nekam strastno:

„Zakaj je pa zapustil moj oče to kočo, ki jo je vendar tako ljubil in šele pred dobrimi tremi leti postavil?“

In oglasi se častitljiv sivolas starček ter začne pripovedovati:

„Ko so prišli belokožci pred letom tusem s svojimi ladjami, so tvojega očeta grdo gledali in mu pretili, da ga zapode iz lastne hiše. Mi sami nismo razumeli njihove govornice, vsled tega so se jezili in nas podili odtod. To je pa zelo ujezilo tvojega očeta, ki je rad ponosen kot sivi kralj gorá (t. j. severni medved), in ker je mislil, da si utonil in se več ne vrneš, je izginil z materjo v tujino.“

Tahko se spomni zopet očeta in matere; solze mu zalijejo oči in znova glasno zaihti. Čuti se popolnoma zapuščenega, popolnoma osamelega. In vsede se v temni kotiček kočice, pobesi glavo na prsa in plaka . . .

To je bila prva prevara v mladem Tahkovem življenju, prvič se je čutil nesrečnega. Pred štirimi leti je prišel njegov oče z materjo semkaj iz daljnega vzhoda ob reki Inana. V njihovi vasi je razsajala takrat huda kuga in lakota. In zanesla se je tjakaj vest, da dajejo belokožci daleč tam na zapadu Indijancem radi dobre hrane za bobrove kože. Celih deset družin je verjelo tej novici, zapustilo rojstni kraj in šlo na pot preko visokih gora. Po večmesečnem potovanju so dospeli srečno ob reki Jukon do ruske naselbine Sv. Mihael ob nortonskem zalivu. In res so prodali svoje blago še dokaj dobro ter dobili zanj dobre moke in mesa. Udomačili so se potem v tem kraju, postavili si v bližini kočice in delali Rusom za vsakdanji kruh.

Tudi Tahko, dvanajstleten deček, si je znal že pomagati do kruha. Služil je pri kapitanu Oroncevu, sekal zanj drva v gozdu in jih vozil domov na malih saneh. Oroncev je bil zelo vesel malega dečka, ki je veliko obetal, in ko se je odpravil pred dvema letoma zopet na kite, ga je vzel sabo. Njegovim staršem pa je moral še prej obljubiti, da bo skrbel zanj kot za lastnega sina, ker le pod tem pogojem ga je pustil oče Takolag od doma. Oroncev ga je hotel izvežbati za spretnega ribiča in kitolovca.

Ker pa ni bilo Tahkota celi dve leti nazaj, sta mislila oče in mati, da je utonil v morski globini, in žalostna, da sta izgubila edinega ljubljence, sta se vrnila v domovino.

Sam je bil, čisto sam Takho med tujimi obrazi. Plaho je zrl okrog sebe in ihtel. Zdelo se je kot da išče nečesa, da išče izgubljenih nad. O, kolikrat se je veselil na morju trenutka, ko bo zopet pri materi! Kako pazno je gledal vedno po daljnem morju! In spomin na starše ga je tako podžigal k delu, da je večkrat zapazil kakega kita daleč v nedogledni daljavi, ki bi ga bili gotovo vsi prezrli. In Oroncev ga je vselej pohvalil in mu podaril še kaj posebej. Nabral je že cele tri zaboje masti, ki mu jo je bil podaril pomalem Oroncev kot posebno plačilo za njegovo paznost. Veselo jih je motril in srce mu je igralo radosti, ko se je spomnil, da bo mogel razveseliti očeta in mater s tako lepim zaslužkom.

In sedaj je vse to uničeno. Izginila sta mu oba, in sam ni vedel kam za njima. Tega malega, kar si je bil prislužil, jima ni mogel pokloniti, da bi uživala sad njegovega truda, znak njegove ljubezni. Nič več ga ni veselilo. In kaj naj počne zdaj tako sam med tujim svetom? Nekaj časa sedi mirno, popolnoma zatopljen v sé in v svojo usodo. Drugi ga pomilujejo in govore med seboj toinono. Slednjč ga vpraša zopet sivolasi starček:

„In kaj misliš sedaj početi, Tahko?“

„Ne vem še,“ odvrne hladno deček. „To moram še premisliti in vprašati velikega Boga.“

„Prav tako!“ de starec in se obrne k Indijancem. „Pustite ga samega! Tahko je prebrisan, uganil bo gotovo pravo.“

2. Važen sklep.

Celo noč ni zatisnil Tahko očesa. Premišljal je in prevdarjal, kaj naj stori, kam naj se obrne, da najde svoje starše. Neizčrpne solze mu močijo mlado lice in večkrat vzdihne:

„O moj dragi oče, o moja skrbna mati!“

Pobožno sklepa svoje roke, jih dviga proti jasnemu nebu, ki zre sočutno nanj skozi ozko odprtino na strehi, in moli.

Ko se naredi dan in zazvoni zjutraj mali zvonček v stolpu trdnjave, skoči Tahko pokonci. V njegovem mladem srcu je dozorel sklep, da se napravi na pot, da gre iskat svojih staršev. Predno pa zapusti drago mu kočo, poklekne še enkrat in moli kot ga je bil naučil oče Oroncey:

„Oče naš, ki kraljuješ gori v nebesih, čuj nad mano! Varuj me hudega in pomagaj mi, da najdem svojega očeta!“

Nato vstane in hiti v pristanišče iskat očeta Oronceva. Dobi ga že pri delu. Vsi mornarji so izlagali z ladje zaboje in sodčke, ki so bili polni kitove masti in slonove kosti.

„Tahko, vzemi vendar svoje tri sodčke, ki si si jih prislužil; tega ti dam pa še povrhu,“ mu reče oče Oroncey, ko ga zagleda. „Ponesi vse svojim staršem, pa lepo jih pozdravi tudi v mojem imenu! Gotovo so veseli tvojega prihoda?“

Tahko pa prime hvaležno Oronceva za roko in zaihti:

„Oče Oroncev, nič več jih ni tu!“

„Kaj?“ se začudi Oroncev, „ni jih več tu? Ali so morda že umrli?“

„Ne, niso umrli, ampak odšli so nazaj v svojo domovino k ‚škilastim Indijancem‘, ker so mislili, da sem že utonil v morskih valovih, in ker so jih novi sosedje belokožci grdo gledali.“

„To mi moraš pa natančneje razložiti,“ reče kapitan in se vsede z dečkom malo vstran na bruno ob morju.

In Tahko začne praviti Oroncevu vse, kar je izvedel od Indijancev o očetu, konča pa z besedami:

„Prav si govoril včeraj, oče Oroncev, da se morava ločiti, ker grem iskat svojih skrbnih staršev.“

„Tako pa nisem mislil,“ odvrne dobrosrčni Rus; „sedaj si izgubil očeta in mater, ostani torej pri meni, biti ti hočem oče in dokler boš pri meni, ti ne bo manjkalo ničesar.“

„Oče Oroncev,“ odvrne Tahko z nekim očitajočim glasom, „sam si mi večkrat pravil, da moram svojega očeta in svojo mater vsekdar spoštovati in ljubiti, zanje skrbeti, jih nikdar ne zapustiti, zlasti še ko se postarajo. Zato mi podeli veliki Oče v nebesih veliko sreče. Sedaj vidiš torej, da moram in moram iskati svojega postaranega očeta.“

Ginjen zre stari kapitan dečka in reče:

„Prav imaš Tahko! Zaupaj v Boga in on ti bo pomagal!“

„To dobro vem,“ odvrne Tahko, „obljubil sem namreč nocoj velikemu Očetu v nebesih, da hočem povedati vse, kar vem o njem in njegovem božjem Sinu Jezusu, tudi svojim staršem, da ga bodo tudi oni molili, se dali očistiti z blagoslovljeno vodo in prišli v nebesa. Sedaj ne vesta še ničesar o njem in zato ju moram poiskati.“

„Kako ju boš pa dobil, če ne veš, kam sta šla in kje sta?“ vpraša Oroncev.

„Upam, da jih še dobim v njihovi domovini ob reki Inani. Tam so doma ‚škiljasti Indijanci‘, tam imamo tudi mi še svojo staro kočo.“

„Moj Bog, to je vendar daleč, predaleč zate,“ dé kapitan, „za to pot rabiš več mesecev.“

„Vem, dobro vem, da je daleč, a ne strašim se pota, ne bojim se truda, saj sem močan in zdrav.“

„Pa počakaj saj, da bodo šli kožuharji gori ob reki Jukon, potem greš lahko ž njimi.“

„Ne, oče Oroncev! Kožuharjev ne smem in ne morem čakati. Oni iščejo kožuhe, jaz pa očeta. In ko dobe oni dovolj svojih stvari, se vrnejo in prav lahko me prisilijo, da jim moram peljati kožuhe na svojih saneh nazaj. Rajši grem sam.“

„To bo pa nevarna pot,“ meni kapitan in zmaje dvomljivo z glavo. „Bojim se za tvoje mlado življenje.“

„Oče Oroncev! nekoč si mi pravil, da je poslal Oče iz nebes mlademu Tobiju svojega

duha z ognjenimi peruti, ki mu je kazal pot, ga varoval vseh nevarnosti, rešil kitovega žrela in prepodil hudobnega duha. Saj pošlje nebeški Oče gotovo tudi meni svojega duha z ognjenimi peruti; ampak“ – tu zastane dečku beseda in proseče milo pogleda kapitana.

Oroncev to takoj zapazi, zato reče:

„No, le nadaljuj, le!“

In Tahko nadaljuje:

„Nimam ne sani in ne psov, da bi šel iskat svojega dobrega očeta in skrbno mater. Ali bi mi jih hotel ti kupiti?“

„Prav rad,“ odvrne Oroncev, „prav rad ti kupim in sicer najboljše sani, ki se dobe tu, in devet psov.“

To rekši vstane in gre z dečkom v bližnjo vas, kjer se je lahko nakupilo takih stvari. Dolgo izbira Tahko, predno dobi najboljše sani, devet krasnih, močnih psov in trdno opravo za pse.

Nato se odpeljeta z Oroncevom k Tahkovi koči, kamor zapre pse in sani ter se vrne nazaj k morju, da si izbere na ladji še drugih potrebnih stvari, predvsem pušk, patron, nožev, žag itd. Takih stvari nimajo Indijanci in to so zanje prave dragocenosti, ker tam ni ne železa in ne bakra, zato jih bolj cenijo kot zlato. Vrhu tega pa kupi Oroncev Tahku še dve gorki obleki iz kožuhovine, narejeni prav po noši ondotnih Indijancev.

3. Veselo snidenje.

Tahko je že popolnoma pripravljen in preskrbljen za daljno pot. Čaka le še, da zapade na novo sneg. Med tem časom pa sedeva sam v koči in rezlja iz slonove kosti lep križec za kapitana Oronceva. Počasi napreduje delo, ker nima družega orodja kot majhno jekleno klino in steklo. Toda Tahko je potrpežljiv in vstrajen. Marljivo razlja dan na dan, vmes pa moli:

„Ljubi nebeški Oče, blagoslovi očeta Oronceva, mene pa pripelji k mojim skrbnim staršem!“

Večkrat ga obišče pri delu stari kapitan, ki se zelo težko loči od pridnega dečka, in poseda pri njem ter se ž njim razgovarja. In tedaj ga naprosi Tahko:

„Oče Oroncev, povej mi še kaj iz svete knjige (t. j. iz sv. pisma)!“

Kaj rad ustreže vselej stari kapitan dečkovi želji in mu pripoveduje na dolgo in široko o egiptovskem Jožefu, o Davidu, o Kristusovih čudežih in drugih stvarih; zraven ga pa uči tudi molitvic, zlasti deset božjih zapovedi in angeljevo česčenje, kar Tahko z velikim veseljem posluša in se kmalu vsega nauči.

Nekoč pa reče Oroncev:

„Poslušaj me, Tahko! Vidim, da imaš vroče želje, naučiti se molitvic belokožcev. Kaj boš pa storil, ko prideš zopet v deželo Indijancev in te bodo stari čarovniki silili, da se udeležuješ slavnosti hudobnega duha in zraven plešeš? Če jih ne boš ubogal, te pa umore!“

„O, oče Oroncev, te dni sem že veliko, veliko na to mislil.“

„Tako!“ se začudi Oroncev. „Kaj si pa vse mislil?“

„Da bom pravil vse to, kar sem slišal od tebe, svojim rojakom v Inani,“ nadaljuje Tahko. „Pripeljati jih hočem na pravo pot, ki pelje v nebesa, in jih očistiti z blagoslovljeno vodo. Zato te prosim, daj mi malo one vode, s katero si mene očistil.“

„Res, Tahko? Misliš li to resno?“ se še bolj začudi Oroncev. „Tega pač nisem mislil, da naredim iz tebe misijonarja. Srčno me veseli, da si se odločil za tako sveto in vzvišeno delo. Le potrpi nekoliko in poučuj svoje rojake! Bog vam pošlje potem že svojega duhovnika, ki vam prinese tudi blagoslovljene vode.“

Štirinajst dni je medtem že minilo, kar se izpremeni vreme. Gosti oblaki zakrijejo vedro nebo in od severa zapiše hud, oster veter. Drugo jutro leži že pol čevlja debel sneg po vsej okolici. Veselo se obleče Tahko v novo obleko, obuje gorke zimske čevlje, s katerimi se hodi lahko po snegu, vzame sani in pse seboj in poišče kapitana, da se poslovijo. Dobi ga ravno pred vrati male trdnjavnice.

„Sedaj pa odrinem, oče Oroncev!“ mu zakliče nasprotni in mu poda hvaležno roko v slovo.

„Sedaj se morava za celo življenje ločiti. Glej, ljubi Tahko! To le podobico ti dam v spomin, da me nikdar ne pozabiš. Vzemi jo v hvaležen spomin, to je podobica nebeške Matere.“

Če boš kdaj v hudi nevarnosti, kliči jo zaupno na pomoč: „Marija, pomagaj mi!“ in moli tudi zame!“ S temi besedami se hoče Oroncev posloviti, Tahko pa ogleduje krasno podobico in reče:

„Uverjen bodi, oče Oroncev, da bom mislil vsekdar nate. Tebe ne smem in ne morem nikdar pozabiti.“ In veselo vzame malo podobico, si jo obesi na vrat in jo skrije v nedrije.

Med tem časom so mu vpregli mornarji pse dobro v sani in so se drenjali krog njega, mu stiskali ginjeni roke in mu želeli srečno pot. Kapitan pa ga prime za ramo in reče slovesno:

„Tahko, ostani vedno dober in ne pozabi Matere božje!“ . . . Še hoče govoriti oče Oroncev, a v hipu se obrne vstran, da skrije solze, ki mu zalijo oči, in da ne pokaže, kako težko mu je slovo.

In Tahko odrine proč od dragih znancev, proč od dobrega kapitana proti sredi dežele, tja proti daljnemu vzhodu za negotovim ciljem.

Ko je že prav zunaj na prostem, zunaj na širni planjavi, ko mu izgine za hrbtom še zadnja sled nortonskega zaliva, takrat začuti v srcu novo veselje. Iznova čuti, da je prost, prost pod širnim nebom. Rad bi ostal sicer še pri očetu Oroncevu, toda ladja mu je vendar pretesna. Bil je pač Indijanec in navajen že izza mlada širnega sveta, navajen prehoditi po več sto ur čez gore in doline, čez drn in strn in streljati brhko divjačino. Vsledtega mu ne more zadoščati ozka ladja, kjer je lahko šel komaj

deset korakov, da se ne bi kam zadel, ladja ga ne more osrečiti, ker mu tudi ne more dati prostega gibanja. Sedaj je pa prost . . .

Ponosno in samozavestno ogleduje novo puško, ki mu visi preko rame, in prav rad bi jo poskusil na kaki živali, a nobenega zajca, nobene lisice ni zapaziti v snegu. Srce mu kar poskoči veselja, če se spomni, kaj vse ima na saneh, ki jih vlečejo psi več sto korakov pred njim: še nekaj drugih pušk, patron, celo steklo, porcelan in kdove kaj vse mu je dal oče Oroncev.

Tahko misli, da je najbogatejši mož cele Alaske. Med Indijanci bo pa gotovo vsaj eden najbogatejših. Marsikateri glavar ga bo zavidal radi njegovih dobrih pušk, ker sam ima navadno le po eno, pa še to slabo. In Tahko misli, le na to, kako bo razveselil svojega očeta in mater z vsemi temi stvarmi. In srečnega, zadovoljnega se začuti Tahko. Toda kali mu srečo misel: ali pa sploh najdeš še očeta in mater, ali sploh prideš srečno v domovino? In zamisli se, obraz se mu nabere v gube in molče drsa naprej, naprej po belem snegu.

Kar ga vzdrami nekaj neprijetnega. Na glavo ga zadene velik kamen s tako močjo, da se zvrne po tleh. Dasi malo zbeگان zgrabi brž za puško, skoči pokonci in gleda, odkod je priletel udarec. Kar zagleda na robu gozda za drevesom komaj 30 korakov oddaljenega Inoita, ki je stopil' zopet izza drevesa in vihtel znova veliko sulico, da jo zažene na Tahka. Ta pa nameri puško ravno v prsa hudobnežu, ki ga čaka tu že

več dni, da bi ga oropal. Tahko bi ga zadel gotovo v srce, ker se je bil v streljanju zelo izuril na morju na lovü morskih psöv, a v hipu se spomni nečesa. Če moža usmrti, pride v goreče jezero hudobnega duha, odkoder ni več rešitve. Nočem ga ustreliti, si misli, ne ga usmrtiti, le toliko ga zadenem, da mi ne bo mogel več škoditi. Pomeri v roko, strel počí in Inoit obleži s prestreljeno roko. Tahko ga hoče kar pustiti in iti za psi, ki so že daleč spredaj. Toda spomni se, da bi ranjenec v snegu lahko zmrznil; zato zažvižga psom, da se ustavijo, in se bliža zelo oprezno ranjenemu Inoitu.

Ko ga ta zapazi, stegne ranjeno roko proti njemu in ga prosi:

„Nikar me ne usmrti, prosim te, samo umori me nikar!“

Tahko pa odvrne:

„Ne boj se! Moj nebeški Bog mi prepoveduje ropati in moriti svoje brate. Vrzi proč orožje, da ti obvežem rano!“

Inoit se silno začudi dečkovi velikodušnosti in vrže daleč proč sulico in bodalo, ki ga je imel za pasom.

„Inanci so pač veliko boljši in plemenitejši kot mi Inoiti,“ dé nekako osramočen.

Tahko pa odvrne:

„Tudi Inanci so divji, surovi in ropajo svoje brate; toda jaz sem se učil moliti pravega Boga, ki pa strogo prepoveduje rop in umor.“

„Jaz sem pa do danes zasramoval bele duhovnike,“ vzdihne bolestno Inoit. „Toda še

danes hočem iti k njim in se pri njih učiti.“

Tahka zelo razveseli ta trden sklep in te resne besede. Brž steče k sanem in prinese v mali steklenici mazila za rane, ki mu jo je dal oče Oroncev, in skrbno obveže rano. Nato ga vpraša, ali more sam hoditi; in ko mu potrdi ranjenec vprašanje, mu da še nekaj požirkov močnega vina, ki mu ga je tudi dal za pot oče Oroncev. Inoit pa se dvigne, gleda ves začuden dečka in reče:

„Jaz sem hotel tebi slabo storiti, ti pa mi povračuješ z dobrim. Tega pač ne pozabim nikdar.“

Nato odide in izgine v gozdu, Tahko pa nadaljuje svojo pot. Zopet se čuti srečnega in veselega kot še nikdar prej in vedno misli le na očeta in mater in se spominja očeta Oronceva, ki mu je pravil slično zgodbico o usmiljenem Samarijanu. A odslej mora biti bolj pazljiv, bolj previden. Dasi je bil prej kot Indijanec navajen, da mu ni ušel niti najmanjši šum, vendar je sedaj drugačen. Na ladji se mu ni bilo treba bati nobene nevarnosti, nobenega napada, zato se je navadil že nekake brezskrbnosti. Sedaj pa mora že bolj paziti na vse strani.

Približal se je večer. Psi so bili že utrujeni in upehani, vozili so vedno počasneje. Tahko se ustavi in sklene prenočiti med dvema velikima skalama v gozdu blizu pota, ki sta mu služili za varno zavetje. Izpreže pse in jih priveže v krogu vsacega na eno drevo, v sredo pa postavi

sani, kamor se vleže sam. Še prej pa vrže psom suhih rib in poklekne, da opravi po navadi svojo večerno molitev. Spoštljivo vzame iz nedrij lepo podobico Matere Božje in moli:

„O velika nebeška gospa, varuj me! Blagoslovi očeta Oronceva in kaži mi pot k očetu in materi!“ Nato se zavije v gorško volneno odejo in sladko zaspi.

Ponoči sanja, da je na veliki ladji z očetom Oroncevom. Izvlekla sta iz morja velikega kita. Ko ga imata na krovu in ga ogledujeta, postane kar naenkrat velika mrtvaška krsta. Odpreta jo in notri najdeta Tahkovega očeta in mater. Tahko se hudo prestraši, onadva pa odpreta oči in mu rečeta s sladkim nasmehom:

„Tahko, na svidenje v nebesih!“

Te besede ga zbodejo kot živ meč v srce in v tem strahu se prebudi . . . Pogleda okrog; psi so še vsi pod snegom in sladko spe. Premišlja, kaj neki pomenijo te čudne sanje. In vedno in vedno se mu vsiljuje misel in strah, da se je ljubljnim staršem morda kaj zgodilo. Skoči pokonci, poklekne in moli zopet pred podobico Matere Božje kot prejšnji večer. Po molitvi da psom še vsakemu košček ribe, malo zavžije i sam, nato jih pa upreže in požene dalje, dalje . . .

Ves dopoldan se nič ne ustavi, nepretrgoma nadaljuje težavno pot, dokler ne pride v malo trdnjavo Naluto, poleg katere je stala majhna indijanska vasica.

Tu je došel torej do reke Jukon, ob kateri se vleče pot še kakih sto ur. Predno pa gre naprej, se ustavi malo v vasi, kjer hoče poizvedeti, ni-li videl kdo iti tod mimo njegovega očeta. Morda izve vsaj odkod je prišel ali kam je šel? Pot drži tod mimo, morala sta iti torej na vsak način mimo Nalute.

Skrbno povprašuje vsakogar, ki ga sreča, a vprašuje zastonj. Nihče mu ne vé ničesar povedati. Že hoče zapustiti vas žalosten, da se mu je podrla tako lepa nada, žalosten, da morda izgreši pravo pot, kar plane iz sosedne kočice velik pes proti njemu, ga voha in maja prijazno z repom ter se spenja dobrikajè se ob njem kvišku. Začuden gleda Tahko prijaznega psa in ugiba, odkod ga neki pozna.

„Vasko!“ vsklikne naenkrat, „Vasko, ali si ti? Kje je pa moj oče Takolag, Vasko? Išči, Vasko, išči!“

Vselej je ubogal pes na tako povelje in stekel za Takolagom, danes pa ne uboga, marveč nekam bolestno zatuli in obstoji pred Tahkom.

Medtem pa Tahko ni zapazil, da je stopil iz kočice velik častitljiv mož z dolgo brado in opazoval ves prizor. Zavrt je bil v gorak kožuh in ko je slišal, da kliče Tahko psa s pravim imenom, stopi k njemu in ga vpraša:

„Ali poznaš psa?“

„Seveda ga poznam,“ odvrne Tahko, „saj je naš pes; toda kje je pa moj oče? Če kaj veš o njem, prosim te, povej mi, ker ga iščem že tako dolgo.“

„Ali si njegov sin? Kako je pa to mogoče? Pravil mi je vendar, da mu je utonil edini ljubljenec v morju.“

„To je res mislil, toda vsi smo se srečno rešili. Sedaj mi pa povej, kje je moj oče, ali je tukaj?“

„Ne, tukaj ga ni več,“ odvrne beli mož. „Lansko leto, ko se je vračal domov, je prenočil pri meni. Takrat sem kupil od njega tegale Vaska, ker sem rabil dobrega psa, da se morem voziti tod okoli in obiskovati Indijance po vaseh.“

„Torej kupčuješ s kožuhovino?“ vpraša Tahko.

„Ne, nisem kožuhar,“ odvrne smeje se misijonar – bil je namreč katoliški duhovnik – „marveč iščem duš, misijonar sem, doma sem na daljnem vzhodu.“

Tahko kar ostrmi in stopi korak nazaj. Čez nekaj časa vpraša:

„Ali misijonar s križem?“

„Gotovo s križem! Glej ga, tule ga imam,“ odvrne misijonar prijazno in pokaže na križec, ki mu visi okrog vratu. Že ga hoče Tahko poljubiti, a vendar si še ne upa, ker dvomi, jeli res pravi duhovnik ali ne. Zato vpraša dalje:

„Ali ljubiš tudi veliko nebeško Mater s Sinom v naročju?“

„Hočeš najbrže reči preblazeno Devico Marijo. Da, ljubim jo pristrčno in častim iz vsega srca. V sobi imam tudi njeno krasno podobo. Pa zakaj to vprašuješ?“

„Ker me je oče Oroncev svaril, naj se varujem krivih misijonarjev, ki nimajo križa in ne ljubijo Marije. Oče Oroncev je dejal, da ne poznajo pravega pota v nebesa. Ti pa si pravi misijonar in tebi zaupam.“

„Stopi malo v sobo in odpočij se do jutri; veliko bi še rad s tabo govoril; vidim namreč, da te je Bog poslal k meni.“

„Vsak dan sem molil in prosil Boga, naj me pripelje k očetu,“ odvrne deček, „in sedaj mi je uslišal vročo prošnjo, ker sem našel sled za ljubljenimi starši.“

„Bog blagoslovi tvoj prihod v mojo hišo,“ dé duhovnik in poda dečku prijazno roko. Nato odpre široka vrata majhne lope, ki je prizidana pri hiši, in pomaga dečku spraviti sani pod streho. Tudi pse spravi v gorak hlev in jim da suhih rib. Tahko se zelo čudi vsemu temu, ker pri njih si morajo naloviti psi sami hrane, le če so na potu, jim dajo malo jesti in to le enkrat na dan. Prenočiti morajo kar na prostem v snegu. Še bolj pa se začudi Tahko, ko stopi v sobo. Zložena je kot vse indijanske le iz netesanih debel in luknje so zamašene z mahom in brezovim lubjem, pokrita pa je s kožuhovino. A vendar je izredno okusna, snažna in svetla. Ima namreč na vseh stenah razven stene proti severu polno malih okenc, ki so preprežena vsa s skoro prozornimi oluščenimi ribjimi kožicami. Tega drugi Indijanci niso imeli.

In še nekaj dečka zelo preseneči: na steni visi velika podoba Matere božje z Jezuščkom v naročji. Tahko jo takoj spozna in vzklikne:

„Ta je pa prav podobna moji, ki mi jo je dal oče Oroncev.“

In veselo pokaže misijonarju malo porcelanasto podobico. Duhovnik pa jo nekaj časa ogleduje ter reče nato:

„Ti si torej že kristjan, ker ti je dal ruski duhovnik tole podobico!“

„Da, sem otrok nebeškega očeta,“ odvrne Tahko, „toda oče Oroncev ni duhovnik, marveč lastnik velike ladje.“

In tedaj začne Tahko pripovedovati smehljajočemu se duhovniku, kako ga je poučeval oče Oroncev, ko so bili gori v ledenem morju na mrzlem severu v nevarnosti, da se ne vrnejo več domov; med drugim ga je tudi vprašal, ali ljubi Jezusa in ali hoče priti v nebesa, če bi moral umreti. In pove tudi, da ga je oče Oroncev, ker mu je potrdil vsa vprašanja, z vodo krstil. Potem mu je pa pravil veliko o nebeškem očetu in njegovem Sinu Jezusu Kristusu. In začutil je v sebi novo nepopisno veselje in novo moč, izginil mu je hipoma ves strah pred smrtjo. Veliko mu je vedel pripovedovati oče Oroncev tudi iz sv. pisma in učil ga je lepih molitvic.

Tihò in mirno poslušá duhovnik dečka in občuduje božjo previdnost, ki je podelila temu dečku na tako čuden način milost sv. krsta in oblažila njegovo mlado srce, da je bilo sprejemljivo za vse dobro.

Oronceva pouk nikakor ni bil povsem natančen in popoln, toda slabega ga tudi ni naučil, ni

mu vcepil v srce nikakih predsodkov do krščanstva in njegova mlada duša je bila še popolnoma nepokvarjena. In dobri Bog ga je pripeljal sedaj še k misijonarju, da ga vspopolni in pripravi morda za posebno orodje božje vsemogočne roke. Martin — tako je bilo misijonarju ime — je že dolgo želel dobiti mladega Indijanca, ki bi ga spremljal na njegovih misijonskih potovanjih in mu pomagal pri težavnem delu. In ravno Tahko se mu je zdel sedaj zelo pripraven za to veliko delo. In premišljal je toinono dobri duhovnik in stregel svojemu novemu gostu z jedjo in pijačo.

Čez nekaj časa prisede k njem in mu začne prav prijazno govoriti:

„Poslušaj me, dobri moj prijatelj! Odslej mi reci le oče Martin, kajti tako se imenujem kot duhovnik in hočem biti tudi tebi res oče kot ti je bil oče Oroncev. Tvoje ime sem pa od lani, ko mi ga je povedal tvoj oče, že popolnoma pozabil. Kako ti je pa ime?“

„Tahko“, odvrne kratko deček.

„Kaj? Tahko? Ali nisi dobil družega imena, imena kakega svetnika pri krstu?“

„Ne; oče Oroncev je dejal, da naj ostanem Indijanec, da bom mogel živeti med svojimi rojaki.“

„Torej ti hočeš poiskati svoje starše ob reki Inani?“ nadaljuje duhovnik.

„Gotovo, oče Martin!“

„In če bi te hotel jaz tja spremiti, ali bi me hotel vzeti sabo?“

„Z mano, da bi šel?“ se začudi Tahko, „kaj hočeš pa tam početi z mojimi rojaki? Saj so vendar tako revni.“

„Obogatiti jih hočem z milostjo božjo in jih učiti lepih molitvic.“

„O oče“, vsklikne deček veselo, „oče, tvoje besede so me srčno razveselile; kajti oče Oroncev mi je obljubil, da nam pošlje Bog svojega duhovnika in sedaj vidim, da je govoril resnico.“

„Res, prijatelj moj, oče Oroncev je bil zate in zame pravi angelj varih.“

„Misliš, da je bil res angelj? Pa je imel vendar dolgo brado kot ti, ognjenih peruti pa ni imel!“

Nato mu razloži misijonar malo zмото in dé s prijaznim nasmehom:

„Že dolgo sem želel obiskati tvoje rojake doli ob reki Inani in ker sem dobil v tebi dobrega spremljevalca, odpotujeva jutri skupaj.“

Sedaj se je bilo treba hitro pripraviti na pot. S težavo naložita oba zaboj s potrebnimi stvarmi za sv. mašo na sani. Vrhutega pa vzame oče Martin še veliko lepih daril za tamošnje Indijance. Naloži tudi več zabojev suhih rib, suhega, dvakrat pečenega kruha in nekaj čaja, malo moke, mesa in vina ter veliko ruho, ki mu je služila hkrati lahko tudi za šotor. Tudi volnene odeje ne pozabi, ker bosta morala prenočevati večinoma na prostem v snegu.

Ko je vse gotovo za odhod, gre oče Martin še k tamošnjemu amerikanskemu poveljniku v trdnjavi in mu javi, da odpotuje v notranjo

deželo za več mesecev. Potem priporoči Indijancem, ki so bili že kristijani, naj se vsak dan zbero v njegovi hiši, ki jim je zlužila za kapelo, in naj opravijo skupno običajne molitve.

Medtem se je zmračilo. Martin in Tahko se vležeta na klop k počitku. Še prej pa poklekmeta pred podobo Matere božje in opravita svojo večerno molitev. Goreče jo prosita za pomoč in varstvo na dolgi poti. In Tahko še pristavi:

„Oče nebeški, blagoslovi očeta Oronceva in pripelji me k mojim staršem!“

In se vleže ter sladko zaspi.

* * *

4. Velika izguba in velik dobiček.

V sredi mirne noči je bilo. Kar prebudi Tahka iz sladkega spanja velika svetloba, ki je razsvetljevala prijazno sobico. Lahno prizvdigne glavo in se ozre radovedno okrog. In zagleda belopregnjen oltar z dvema gorečima svečama in misijonarja, ki moli s povzdignjenimi rokami, Tahka obide pri tem prizoru nek čuden notranji strah, tiho zleze s klopi, kjer je spal, in spoštljivo poklekne. Kleče mirno gleda in opazuje, dokler misijonar ne konča sv. maše in odloži mašne obleke.

Ko se končno misijonar obrne in pogleda po sobi, zapazi Tahka in reče:

„No Tahko, ali si že pokonci? Ali si videl, kaj sem sedajle delal?“

„Da, oče, videl sem,“ odvrne spoštljivo deček.

„Ali pa tudi veš, kaj to pomeni?“ vpraša nadalje misijonar.

„Ne, oče, tega ne vem.“

In oče Martin mu razlaga:

„To je služba božja belih duhovnikov in sveti dar, ki ga darujejo vsak dan nebeškemu Očetu.“

„Kaj ne, oče, tega ne sme nihče gledati in nisem storil prav, da sem gledal?“ vpraša Tahko.

„O ne!“ odvrne misijonar, „vedno si lahko navzoč, če darujem; pozneje boš že razumel, kaj vse to pomeni, in mi pri sv. maši stregel. In ko prideva enkrat v tvojo domovino, bom daroval isti dar pred tvojimi rojaki.“

„Oče, ko bodo videli Indijanci to božje opravilo, bodo imeli globoko spoštovanje do tebe.“

Medtem postavi oče Martin na mizo zajtrk in v dobri uri sta pripravljena za pot. Bilo je 8. kimovca, na praznik Marijinega rojstva, ko zapustita naša dva popotnika Nulato, najsevernejšo evropsko naselbino, in gresta navzgor, ob reki Inani. Tahko hodi spredaj kot vodnik, za njim pa vsi psi, ki ubirajo njegove stopnje kot so bili vajeni, ko vidijo njegov sled. Vsa okolica, vsa narava je mirna in ni slišati drugega kot hropenje psov in škripanje suhega snega pod sanmi in nogami.

Proti večeru dospeta v malo indijansko vasico, kjer ju obstopi takoj množica radovednih

vaščanov. Tahko jim razloži, da je njegov tovariš duhovnik belih ljudi in da je prišel, da jim pokaže pot v nebesa in do sreče. Misijonar pa še dostavi, da ne mara kupiti od njih rib ne kožuhovine, marveč da jim je prinesel še darov sabo, in jim jih bo dal, če ga bodo poslušali.

Takoj pritrdijo z veseljem vsi Indijanci in peljejo duhovnika v največjo, precej prostorno hišo, v kateri so prirejali navadno svoje shode, slavnostne obede in plese po umrlih. Po tleh razgrnejo mehke medvedje kože in posade nanje misijonarja. Sami pa se razdele na obe strani okrog njega in posedejo na surovo otesane klopi. V sredi dvorane prižgejo velik ogenj, čegar dim odhaja skozi odprtino na stropu. Krog ognja pa postavijo več kotlov, v katerih kuhajo čaj, ribe in meso.

Pri tej priliki si moramo ogledati malo natančneje indijanske kotle. Niso železni, tudi ne bakreni, marveč iz debelega brezovega lubja sešiti ali pa iz dolgih korenin trdo spleteni. Taki držijo vodo prav dobro, toda na ognju bi zgoreli; zato jih postavljajo le poleg ognja v vročo žerjavico, kadar kaj kuhajo. Da pa voda prej zavré, razbelijo velike kose kamna in te razgrete kremene mečejo potem v vodo. Pa pravijo, da ne traja veliko dalj, da voda na ta način zavre, kot sicer, če bi bili kotli na ognju.

Tudi krožnikov nimajo iz porcelana, ampak iz kamna, istotako so tudi žlice iz kamna ali pa iz jelenovega rogovja, noži pa le iz trdega

obrušenega kременa, samo nekaj se jih dobi jeklenih.

Misijonar izvleče svoj nož in ga pokaže Indijancem. Ti si ga pazno ogledujejo in sleherni ga malo povoha in reče:

„To je jeklo.“

Misijonar jih nato vpraša, kako vedo, da je to jeklo in ne železo, na kar izve, da razločuje vsak Indijanec prav dobro že po vonju jeklo od železa in od drugih kovin. Nato jim ponudi še več drugih stvari v presojo in vse povonjajo in vse ugamejo. Slednjič jim pokaže še srebrn denar, na kar se pa vsi zasmеjejo in pravijo:

„To pa nič ne diši, je pa še boljše kot jeklo.“

Ko duhovnik malo povečerja, hoče začeti s prvim poukom; še prej pa vrže ostanke in kosti rib velikemu psu, ki leži pred njim in ga je ves čas tako poželjivo gledal. Strastno hlastne po njih, med Indijanci pa nastane polglasno mrmranje in nekaka nevolja. Eden izmed njih celo skoči in iztrga psu kosti iz gobca. Oče Martin začudeno pogledava sedaj Indijance, sedaj Tahka, ki je ravnotako nekam razburjen kot bi hotel vprašati, kaj jim je. In Tahko mu šepne na uho, da pomeni to, če da kdo psu kaj od svojega kosila, za Indijance veliko nesrečo. Prepričani so namreč, da se potem vsak lov ponesreči.

Misijonar, ki ni imel o tej vraži dotedaj niti pojma, jim skuša na vse mogoče načine dokazati in jih prepričati, da ni mogoče, da bi moglo vplivati to kaj na lov. A Indijanci se ne

brigajo veliko za njegove dokaze, ampak postanejo zelo slabe volje. In to priliko porabi stari čarovnik, ki se je že bal za svojo veljavo in svoj zaslužek. Ko začne misijonar pridigovati o sv. veri in sv. evangeliju, mu čarovnik vedno ugovarja in pravi, da so misijonarji krivi vseh indijanskih bolezni. En sam starček pritrди očetu Martinu in reče:

„Oče, resnico si govoril in kar si nam govoril o strogi sodbi po smrti, to sem si sam že večkrat mislil; zato sem molil velikega duha. Ostani pri nas in povej nam še več o svojem Bogu in tudi tile ti bodo verjeli!“

Te starčkove besede pa razjeze čarovnika, da zavpije ves iz sebe:

„Če govori resnico, naj ozdravi bolnika, ki ga imam doma v hiši!“

In steče in se kmalu vrne. Sabo pripelje za roko moža, ki se je delal, da je zelo bolan. Onemogel pade po tleh in se zviija v velikih bolečinah.

Starček pa šepne misijonarju:

„Saj mož še bolan ni; brat njegov je, pa se le dela bolnega.“

„Ali ga moreš ozdraviti?“ vpraša nekam porogljivo čarovnik.

„Ne,“ odvrne misijonar, „ker niti bolan ni, mareč le goljuf, kot ti.“

„Bolan je, bolan, a jaz ga ozdravim,“ dé stavec, vrže nanj debelo odejo in pleše krog njega, poje glasno čudne pesmi in dela vražarska znamenja. Kar naenkrat pade nad bolnika,

poseže pod odejo, izvleče ostudno krastačo izpod nje in reče:

„Vidite, tole je duh bolezni! Iztrgal sem ga bolniku iz telesa in ga ozdravil.“

Bolnik plane kvišku in Indijanci mu veselo ploskajo. Nekateri se pa glasno zasmеjejo in pokažejo s tem, da smatrajo vse ozdravljenje le za goljufijo. Vendar se ne upajo tega jasno izraziti in odkrito v obraz povedati.

V hipu se prikaže na vrh stropa pri odprtini črna prikazen in vsi se ozro navzgor, od koder prileze na vrveh majhna deščica, na kateri stoji med dvema gorečima svečama mal lesen jelen.

„Glejte!“ zakliče stari čarovnik Indijancem, „veliki bog vam pošlje bogat lov, ako mu bode zvesti.“

In zapove jim plesati krog lesenega jelena. Med krikom in vikom, glasnim petjem in živahnim plesanjem stopi k misijonarju dobri starček, ki se je že prej oglasil in njegovim besedam pritr dil, in ga povabi k sebi rekoč:

„Stopi z mano vun; čarovnik kuje nekaj slabega zoper tebe.“

In vstane ter zapusti takoj prostor. Zunaj ga pa prime starček za roko, ga pelje urno skozi vas, da prideta izven vasi, kjer ga že čaka dobri Tahko z napreženimi sanmi. Starček poklekne spoštljivo pred duhovnika in prosi:

„Oče, blagoslovi mene in moje sinove, da bomo mogli tvoje obličje zopet kmalu zreti.“

Z veseljem ga oče Martin blagoslovi in se mu zahvali za rešitev. Nato si priveže zimske čevlje na noge in stopi urno za Tahkom, ki je že daleč spredaj.

Ko ga čez nekaj časa doide, ga brž povpraša, kakšna nevarnost jima je pravzaprav pretila med Indijanci; in deček mu odgovori:

„Oče, ta čarovnik je hudoben mož. V vasi so mi povedali, da sta on in njegov brat že več belih duhovnikov umorila in oropala. Hvala Bogu, da sva jima ušla!“

Tiho drsata nekaj časa dalje drug zraven druglega po trdi sneženi skorji. Kar se nebo v daljavi na obzorju lepo zjasni in barvani žarki švigajo kot kače po nebu in razsvetlujejo vso okolico.

„Severni sij!“ vsklikne misijonar.

„Kaj ne, oče,“ vpraša Tahko, „to pomeni, da sva na pravi poti?“

„Dragi moj,“ mu odvrne duhovnik, „kdor ima mirno vest in čisto srce in dela po volji božji, je lahko vedno brez skrbi, ker ga Bog vodi po pravi poti, zato se mu ni treba ničesar bati.“

„Oče,“ pripomni Tahko nekam boječe, „jaz upam, da imam čisto srce, pa vendar sem žalosten.“

„Zakaj to, dragi moj?“

„Ker se bojim, da bodo čarovniki tudi Inance odvrčali od tebe in tvojih nauk. Ali ne bi mogel česa darovati nebeščemu Očetu, da jim pošlje smrt?“

„Ne, ne, Tahko,“ odvrne duhovnik, „rajši darujva Bogu kaj s tem namenom, da se izpreobrnejo.“

„Toda jaz nimam ničesar,“ de Tahko.

„Pa vendar lahko veliko Bogu daruješ, vse najdražje, vse najljubše.“

„Najljubše in najdražje, kar imam, sta moj oče in moja mati;“ odvrne deček, „teh pa vendar ne morem darovati.“

„Toda imaš srčno željo, da bi jih našel, jeli Tahko?“ vpraša zopet oče Martin.

„Da, oče!“

„Dobro! In če bi Bog hotel, da ne najdeš na zemlji več svojih staršev, ali ne bi bila to zate velika žrtev?“

„O gotovo, oče! To bi bilo največje hudo.“

„Dobro torej, dragi moj! Moli vsak dan takole: Ljubi Bog, če je tvoja volja, da najdem svoje starše tu na zemlji, se ti srčno zahvaljujem, če pa je tvoja volja, da jih šele v nebesih zopet vidim, potem ti pa darujem svoje hudo za izpreobrnenje Inancev.“

„Oče, ali veš že moje sanje?“ vpraša Tahko.

„Kake sanje pa?“ vpraša oče Martin.

In tedaj začne Tahko pripovedovati svoje sanje, kako je videl svoje starše v mrtvaški krsti in kako so mu zaklicali: „Na svidenje v nebesih!“

Oče Martin pazno posluša, in ko Tahko konča, mu reče:

„Vse sanje pač niso od Boga; toda vendar je razodel Bog egiptovskemu Jožefu bodočnost v sanjah. Le moli vsak dan pobožno, kot sem ti rekel.“

„Gotovo, gotovo, oče, storim to z velikim veseljem,“ zagotavlja Tahko in zopet se pomikata mirno in tiho drug poleg drugega po trdi sneženi skorji.

Več dni in več tednov sta potovala že ob reki Inani, ne da bi doživela kaj posebnega. Vsak večer sta se malo ustavila in tedaj je napravil Tahko po tamošnji navadi ogenj in skuhal gorko večerjo. Po večerji sta se pa vlegla v odejo zavita k ognju in skrbni misijonar je še dolgo poučeval dečka o naukih sv. vere in njenih resnicah. Nazadnje odmolita še kleče večerno molitev in sladko zaspita, dokler ju ne zbudi mrzli sever in se ne odpravita dalje.

Tahko se je verskih naukov in resnic tako lahko in tako urno naučil, da se je misijonar zelo čudil; zato reče nekoč:

„Tahko, ti boš postal gotovo še mali misijonar in mi boš pomagal pri izpreobrnjenju Indijancev.“

„Toda oče,“ odvrne Tahko, „potem pa gotovo ne najdem več svojih staršev.“

„Kakor je božja volja,“ mu odvrne pobožni duhovnik.

Nekega dne vozita ob robu reke po ledu, ker je tu bolj ravno kot po polju.

Tahko stopa kot vodnik pred prvimi sanmi, misijonar pa sedi na zadnjih, ker je že zelo truden od težavnega in napornega pota. Kar skoči ravno pred duhovnikovimi sanmi iz luknje zajec in steče po ledu na drugo stran reke. Prvi psi ga niso zapazili in so mirno nadaljevali

svojo pot, oni pri misijonarjevih saneh se pa obrnejo v hipu za zajcem in jo uberejo za njim. Oče Martin skuša s palico ustaviti pse, a vse je zastonj, sani drče vedno hitreje in vedno nevarneje po ledu.

Tahko sliši, da kliče oče Martin na pomoč, se obrne in vidi, v kako veliki nevarnosti je misijonar, da se udere led in se potopi v mrzlih valovih. Vendar dospe srečno na drugo obrežje od tu pa po majhnem griču navzgor in kmalu izginijo vsi skupaj njegovim očem . .

Zelo je potrtn in vznemirjen vsledtega; priveže svoje pse za drevo in išče, kje bi mogel iti čez reko na ono stran, a ni bilo nikjer mogoče. V sredi se je namreč udrl led in izginil po vodi. Žalostno, skoro obupan se vrne k sanem in premišlja kaj naj stori. Kar ga nekaj zelo iznenadi in preseneti. Pri saneh zapazi kôpo Indijancev, ki ga hočejo okrasti. Tahko se jim približa in ti ga nagovore v svojem jeziku kot ga govore doli ob Inani. Tahko jim odvrne v istem jeziku in jim pove, da je njihov rojak. In tedaj ga naprosijo:

„Jedi imaš na saneh; daj nam jih malo, sicer pomremo vsi od lakote.“

In res zapazi Tahko, kako izstradani so ti ubogi ljudje. Povedó mu, da niso na lovu že dolgo ničesar ujeli in ne ustrelili, vsledtega so se razdelili v dva dela; otroke in ženske imajo zadaj v šotorih. Prošijo ga, naj jim da torej malo, ker sicer morajo poginiti.

In tedaj spozna Tahko, da ga je pripeljal sam Bog semkaj, da reši svoje rojake gotove smrti. Brž gre ž njimi k šotorom v tabor in razdeli vse mednje, kar ima kruha in rib. Hvalležno mu poljubljajo žene in otroci roko, kar je Tahka zelo veselilo. Obenem se spomni, da je videl prejšnji dan v ledu sledove divjačine; zato pove to takoj okrog njega zbranim možem. Ti pa mu žalostno odvrnejo:

„Ah, to nam malo pomaga, če smo pa od lakote že preslabi, da bi mogli doiti žival na begu; da bi jih pa iz daljave streljali, nam manjka pušk.“

„Jaz imam pa veliko pušk,“ de Tahko, razdeli med nje puške in patrone in jih pelje nazaj do gozda, kjer je videl omenjene sledove. In še tisti dan ustrelje 30 jelenov, da so za prvo silo preskrbljeni. Med potjo pa, ko se vračajo z bogatim plenom domov, jim pripoveduje, da je imel še enega gospoda sabo, ki se mu je pa izgubil. In ko jim pove natančno kje in v kateri smeri je izgini, mu povejo, da je ostala tam za hribom njihova polovica in da jih skoro gotovo najde. In pristavijo še, da so one družine še veliko na slabšem, ker razsaja poleg lakote še neka druga huda bolezen – mrzlica. Veliko jih je že umrlo, tudi njegov oče in mati sta bolna.

Tahko se bridko zjoče in moli:

„Ljubi Bog, daj, da najde oče Martin moje ljube starše in jih krsti, predno umró, da pridejo v nebesa.“

Najrajši bi kar takoj preplaval reko in poiskal starše ter duhovnika, toda vsled preveč narastle in preveč deroče vode mu to ni mogoče. Čakati mora torej, da pritisne iznova mraz in da zamrzne reka. Ta čas porabi Tahko v to, da da pove ljudem vse, kar je doživel in kar je vse videl zadnji dve leti. Zlasti veliko jim pove o naukih, ki jih uči beli misijonar. Indijanci ga radi poslušajo in rečejo končno:

„Kar pripoveduješ o pravem potu v nebesa, mora biti dobro; kajti Bog, ki ga moliš, te je pripeljal semkaj, da nas rešiš. Prav radi ti verjamemo.“

Čez nekaj dni pa gredo čez zamrznjeno reko in kmalu najdejo svoje sosede. Ko se Tahko s svojimi spremljevalci bliža vasi, pride jim nasproti velik izprevod žensk in mož, ki se vije proti malemu holmčku. Spredaj nosi deček lep križ, vsi Indijanci pa nosijo v rokah goreče sveče in baklje. In pridejo možje, ki nosijo dve krsti, za njimi pa stopa počasi in dostojno v duhovniški obleki misijonar.

Tahko steče z glasnim vsklikom k njemu, ga objame in vpraša:

„Moj oče? Moja mati?“

„Da,“ odvrne misijonar ginjen, „da, ubogi moj Tahko, tvoj oče in tvoja mati sta. A umrla sta kot kristjana, ker sem ju pred smrtjo še poučil v pravi veri in ju krstil. V nebesih ju boš zopet videl.“

Jokajoč, a vendar nekoliko potolažen, se pridruži misijonarju in stopa prvokrat za krščanskim pogrebom. In vse Indijance gane ta prizor.

Ko sta zvečer Tahko in duhovnik sama v sobi, dé misijonar:

„Glej, dragi moj! Veliki izgubi sledi velik dobiček. Bog ti je vzel starše, zato te je pa izvolil za rešitelja tvojih rojakov; pripravil je njihova srca vsprejemljiva za resnico, tebe pa je odločil za malega misijonarja.“

„Da, oče Martin,“ odvrne Tahko, „ljubi Bog je vse dobro ukrenil in jaz ostanem sedaj vedno pri tebi in ti hočem pomagati po svojih skromnih močeh in svojim rojakom kazati pot proti nebesom.“

In sedaj je konec pripovedke o Tahku, mladem indijanskem misijonarju. Še vedno je pri očetu Martinu, mu pomaga kot katehet pri pouku indijanskih otrok in mu streže pri službi božji, zraven pa ga spremlja, da mu kaže pot po vseh indijanskih misijonih po snežni Alaski.

Tretja povest.

Zadnja pot o. René-ja.

Spisal

Anton Huonder iz dr. J.

Prevel M. B.

Zadnja pot očeta Renéja.

Kratka povestica, ki jo hočemo tu povedati, se je zgodila v Severni Ameriki v začetku prejšnjega stoletja.

Ob majhnem zalivu Belega labodjega jezera je stalo kakih dvajset indijanskih hiš, ki so bile napol s snegom zametene. Sneg je ležal tudi na visokih gorah, ki so obkrožale mirno jezero, sneg je pobešal in pripogibal dolge veje visokih, vednozelenih smrek v gozdu in sneg je kril zamrznjeno jezero. Kamor si se ozrl, nisi videl drugega nego bel sneg, med gorami pa je brila ostra burja in se igrala s snežinkami po mrzlem zraku.

Sredi med kočami se je dvigala večja hiša z lesenim križem na slemenu, ki je bila zložena iz surovo otesanega lesa. To je bila misijonska kapelica in neposredno poleg nje stanovanje očeta Renéja, ki je deloval vneto tu med Indijanci, po imenu Hipevas, že kakih deset let. V hiši je gorel velik ogenj na ognjišču in obseval z rdečim plamenom staro Indijanko, ki je godla kot kaka mačka in sedè mešala nekaj v kotlu. To je bila Gegozaza, stara mati. Ime ji je bilo pravzaprav „divja mačka“; sicer pa je bila, če izvzamemo smrčanje, katerega je povzročalo njeno kratko in težko dihanje, dobra starka, ki je kuhala duhovniku in oskrbovala njegovo malo imetje.

„Gegozaza,“ reče nekoč oče René pri odhodu, „mešaj pijačo, dokler ne zavre in vskipi;

potem pa odstavi in daj dečku vsake pol ure malo piti. Manšakita je zelo nevarno bolan.“

„Vava,“ zamrmra starka, „lahko ste mirni in brez vse skrbi. Gegozaza ljubi dečka.“

Kdo pa je bil Manšakita? To je bil sin Ompatonga, „krepkega jelena“, in Monotave, ki so ji rekli „bela košuta“, ter vnuk Gegozazin.

Bil je šest let star, ko je izgubil mater, in devet, ko mu je umrl oče. Na smrtni postelji je prijel oče duhovnika za roko, položil jo dečku na glavo in dejal:

„Poslušaj me oče! Ompatonga gre k velikemu Bogu nad oblake, kjer najde zopet Monotavo, Manšakita ostane pa tu. Vzemi ga, oče, tvoj je, tebi ga izročim!“

In res je vzel duhovnik še tisto uro dečka k sebi in skrbel zanj kot oče. Od tedaj — bilo je tega že tri leta — se je porodila v Manšakiti iskrena ljubezen do misijonarja; deček je gojil do misijonarja globoko spoštovanje in neko sveto navdušenje, misijonar ga je pa ljubil in mu vračal njegovo ljubezen z očetovsko skrbnostjo in ljubavjo. Trinajstkrat je že videl deček pasti sneg. Okrog Belega labodjega jezera ni bilo daleč na okoli nobenega vrstnika, ki bi ga bil prekosil v hitrosti, nobenega, ki bi tako dobro streljal, in nobenega, ki bi znal s svojim malim čolničem tako kljubovati šumnim valovom razburkanega jezera. Mastne losose, ki so se sušili v dimu, in skoraj vse ribe, ki so prišle na misijonarjevo mizo, je on nalovil. A kar je bilo še največ vredno, imel je še nepokvarjeno

srce, čisto, nedolžno in ni mu manjkalo vzvišenega, hrepenečega poleta mlade duše.

„Ali more postati sin rdečkošca duhovnik?“ vpraša deček nekoč o. Renéja pri pouku in veselo se mu zaleskečejo črne oči, ko mu leta vprašanje potrdi. Manšakitov cilj ni bil, da bi postal kdaj glavar Indijancev, marveč da bi služil oltarju, da bi postal duhovnik.

Že nekaj dni je mučila otroka mrzlica, ga vrgla na posteljo in zdelo se je, da se mu je v zadnjem času še poslabšalo. O. René je sedel ves v skrbeh poleg postelje, kar prideta dva Indijanca in ga prosita, naj obišče dva bolnika. In moral je iti. V vsaki vasi je imel namreč oče René po enega zaupnega moža, ki je hodil vedno ponj, ako ga je kdo želel. Niti noč, niti megla, niti divje nevihte in nevarnosti ga niso mogle zadrževati, da ne bi šel, in če je bilo treba tudi sto milj daleč — na pomoč svojim ovčicam v najbolj oddaljene koč. Indijanci dobro poznajo in vedo ceniti pravo nesebično požrtvovalnost; zato niso bili blagemu duhovniku zastonj tako vdani.

Eden izmed onih dveh, ki sta prišla ponj, se je imenoval Kratunka, „velika vrana“; bil je doma onstran sosednih gorâ.

„Čr nolaska, tvoja vdana hčerka je bolna in želi duhovnega očeta,“ mu reče Kratunka.

Drugi je bil pa Teopunko, „brzonog“, in je prišel od druge strani jezera. Doma je ležal smrtno bolan njegov oče. Nič več niso upali, da ozdravi, potekali so mu zadnji trenutki življenja.

Oče René se odloči, da pomore najprej temu in obišče še le vračajoč se bolno deklico. Hitro vzame zimsko suknjo in kapo, obuje gorke zimske čevlje, vzame gorke rokavice, skrije sv. olje v žepu na prsih in malo šatuljo s sv. R. T., se vsede na sani in se odpelje z doma po zakovani, zmrznjeni poti za vodnikom.

* * *

Vapekezuk, „beli oblak“, je bilo ime sedemdesetletnemu starčku, ki je ležal na smrtni postelji. Svoj čas je bil mogočen poglavar, sedaj je pa prežala mrzla roka neizprosne smrti nanj tako hudo, da je ležal že delj časa nezavesten in ni kazal prav nobenega znaka življenja. Vsi okolustoječi, zaviti v gorke rjuhe, so ugibali okrog postelje toinono in sami niso vedeli, ali je že umrl, ali morda še živi. Naenkrat strese bolnik blede, upadlo obličje in pogleda s široko odprtimi očmi proti vratom, od koder se je v istem hipu bližal postelji oče René. Stopi k bolniku, sklone se nad njim in ga prime s prijaznim pozdravom za roko:

„Dobro!“ zamrmra z globokim glasom bolnik, „beli oblak je vedel, da bo videl še enkrat svojega očeta.“

Ljubeznjivo se vsede misijonar na stol ob postelji, tolaži bolnika z lepimi, prijaznimi besedami, ga okrepi s sv. oljem in mu da zaužiti sv. R. T. Le tresoča, umirajoča desnica se zahvali blagemu možu, ker oči in glas so že onemogli.

Pred hišo je že čakal misijonarja Vala in ga srčno prosil, naj obišče še njegovo umirajočo mater. Pot je bila dolga in dan se je že zelo nagnil, ko obišče oče René na povratku še enkrat umirajočega starčka, da se od njega posloví. Najde ga popolnoma nezavestnega; zato poklekne mirno k postelji in priporoči poslavljaajočo se dušo Bogu. Že hoče vstati, kar odpre bolnik steklene oči in dvigne nekoliko težko glavo. Videti je kot bi se mu povrnila neka nova mlada moč. Misijonarja prime za obe roki in dé z močnim glasom in jasnim pogledom:

„Oče, danes se ne smeš vrniti preko jezera. Slišim nek glas, ki mi pravi, da ne smeš iti!“

„Zakaj ne?“ vpraša oče René. „Duhovnik je storil vse, kar je mogel za bolnega glavarja.“

„Vapekezuk ne misli na sebe samega,“ odvrne starček, „marveč misli na Vas, čegar življenje mu je zelo dragoceno. Čuj, misijonar, čuj, kako tuli burja! Duh vetra jezdi na oblakih. Ostani!“ In beseda mu zastane, glas zamre, oko ugasne in se zapre, železni prsti pa izpuste očeta Renéja. Ta ujame omahujočega glavarja na svoje roke in ga položi rahlo na posteljo. Vapekezukova duša se je ločila v trenutku, ko je končal svarilne besede.

Dobri duhovnik se pomudi še malo, potolaži žalostne sorodnike, blagoslovi mrtveca in se odpravi zopet dalje.

„Oče,“ prosi starejši glavarjev sin, „poslušaj besede umirajočega rdečkožca in ostani čez noč v naši koči!“

„Moram tjakaj, moram,“ odvrne oče René. „Čr nolaska me je poklicala in ne bi rada umrla brez mene. Ali jo smem pustiti, da se loči brez pomoči?“

„Glej oče, kako pada gosteji in gosteji sneg; nevihta se napravlja na gorah, ki te gotovo dohiti. Ostani, ostani!“

Oče René pa se iztrga in odrine, kar more hitro na obrežje, spremljan od dobrih Indijancev, ki ga srčno prosijo, naj se vrne, naj ne gre danes dalje.

„Tiho, ljubi otroci, moram iti! Kliče me dolžnost. Bog me bo že varoval.“

Psi v vasi začno cviliti. Sambo, najlepši med njimi in raditega vodnik, naperja ušesa in miga ž njimi, kot bi poslušal daljne negotove glasove in nekam vprašujoče zre misijonarja. In oče René se poslovi od skrbečih Indijancev, ki ga hočejo zoper njegovo voljo spremiti. Bič zazvižga in kot pušica zdrče sani po zamrznjenem jezeru in v nekaj trenutkih izgine oče René gledalcem na obrežju v megli gostih snežink izpred oči.

* * *

Manšakita je ležal bolan, hudo bolan doma na postelji. Gegozaza je sedela še vedno pri ognju in si grela nad plamenom svoje koščene mrzle roke.

„Gegozaza, kdaj se pa vrne oče René?“ vpraša bolni deček starko. Več ur ga je tresla prej mrzlica in več ur je sanjal, bolešno vzdihoval in govoril čudne stvari. Starka je menila, da še sanja; zato strese glavo in reče:

„Ša, ša, oče René se ne vrne danes.“

„Pa mi je obljubil pri odhodu, da se gotovo vrne še danes.“

„Gegozaza pravi, da ne pride.“

„Zakaj pa ne, mamica?“

„Nevihta je jezna in tepe svoje pse — oblake. Ali slišiš, kako rjovejo? Duhovnik je pa pameten in počaka do jutri. Manšakita pa naj nikar preveč ne govori, marveč mirno spi,“ dostavi starka nekam zapovedujoče.

Deček utihne.

„Mali glavar spi,“ zamrmra čez nekaj časa zopet starka, vstane in gre vun. Komaj pa je zunaj, dvigne se deček na postelji in posluša sklonjen v burno, viharo noč, ali ni slišati morda odkod žvenkljanja bližajočih se konj, ali pa težkih korakov po ledeni poti. Ničesar ne sliši. Onemogel se zvrne na posteljo in sladko zaspi. A zbudi ga kmalu divja nevihta, ki je začela uprav sedaj najhujše razsajati. Divje kot četa volkov tuli okrog voglov male kočice in skuša prodreti skozi majhne luknjice v sobo. To nepopisno tuljenje, zaničljiv smeh, jezno divjanje in razsajanje, pretrgano zoperno kričanje, vsi glasovi se združujejo in spajajo v nočnem koncertu „severne nevihte.“

Dečku kar sapa zastaja in srce mu utripa burnejše, ko vse to posluša; nekak čuden, neznan strah mu leže v dušo in nekaj čudnega mu teži srce. Naenkrat — čuj! — Ali ni to Sambo? Zamolklo tuli v burno noč. Izmed sto drugih psov ga je deček vedno dobro spoznal po glasu, saj je bil njegov ljubljencek. Silno razburjen

napne deček uho, da bi ujel še enkrat glas, ki mu zbuja v srcu obenem upanje in velik strah. In čuj! — že zopet — toda sedaj le še zelo zateglo tuljenje in cviljenje, ki postaja vedno bolj nerazločno in se polagoma izgublja v neizmerno daljavo. Za božjo voljo, kaj je vendar to? Zakaj doní ta glas tako tajno, tako čudno kot v smrtni nevarnosti? Ali je morda oče René kje v nevarnosti? Bolestno vsklikne deček in plane s postelje, da bi šel in naprosil krepkih mož, ki bi šli rešit dobrega duhovnika. A znova ga zgrabi onemoglost in v popolni nezavesti se zvrne nazaj na posteljo.

* * *

Ura poteče za uro. Počasi se umiri nevihta in le visoko pod nebom se pode še črni, pretrgani oblaki. Iz za gora posije ščip — polnoč je. Srebrna svetloba jasno blestečega nočnega ozvezdja se igra po vejah in vejicah stoletnih s snegom obteženih smrek. Iz dalje se sliši zamolklo tuljenje volkov, od bližnjega jezera pa skrivnostno pokanje ledu. A kaj je neki ona-le črna stvar v belem, razsvetljenem snegu, ne daleč od jezera? Podobna je kaki gomili. Izpod snega moli roka s križem v roki, tam zopet kos črne obleke . . . In poleg čuva čvrst, velik pes, ki napeja ušesa in prisluškuje proti gozdu, od koder je slišati tuljenje volkov.

Koliko časa je bil Manšakita v nezavesti, tega sam ni vedel, ko se je prebudil. Ko pa odpre zopet oči, je vsa soba razsvetljena.

Suhe, napol ogorele smrekove trske so se bile užgale in velik plamen je švigal proti stropu in razsvetljeval majhno sobico, da si lahko razločil vsako stvar, predvsem pa duhovnikovo vitko, visoko postavo lepega, visokega, od temnih kodrov obkroženega čela, ki je klečala ob dečkovi postelji in molila. Ravnokar je vzdignila ta postava glavo in častitljivo obličje in Manšakito je stegnil roko in radostno vskliknil, ker duhovnik ni bil nihče drugi kot oče René, ki je zrl dečka z nepopisnim izrazom očetovske ljubezni in dobrote.

„Ljubi oče, kdaj si pa prišel?“ vpraša Manšakita in ga hoče objeti. V trenutku pa ugasne plamen, soba se stemni in podoba izgine. Ali so bile to sanje, ali je bila resnica? Manšakita sam ne ve. Začujen si drgne oči in gleda in išče po napol razsvetljeni sobi. Nikjer ni nobenega sledu o očetu Renéju.

„Ali čujem, ali sanjam?“ vpraša se deček nehote. Bil je pač zbujen, ker je slišal zunaj veter, ki se je še tupatam malo zaletel v okna ali vrata, a takoj zopet izginil, natanko je razločil in videl, ko se je plamen iznova vžgal in posvetil, videl je malo razpelo na steni, ki ga je bil izrezljal oče René, razuntega tri lepo barvane podobe svetnikov božjih, ki so bile že od prej tu, videl majhen stol, videl tudi velike zimske čevlje, ki so se sušili pri ognjišču, vse to je natanko videl in razločeval. In mislil je in se čudil in misel se mu je vrstila za mislijo, medtem je pa zopet mirno zaspal.

Zbudi se šele zjutraj, ko ga prebudi skozi okence prijazni žarek zimskega solnca in zasliši

zunaj neko mrmranje napol tihih glasov. Prav dobro sliši in razloči med temnimi glasovi svojih rojakov jasno in razločno besedo nekega Evropejca.

Toda to ni glas očeta Renéja. Tega ne boš nikdar več slišal, ubogi Manšakita! Nič prav ne more razumeti, kaj govorijo zunaj, da bi pa vstal, zato se čuti še preslabega. Oboje pa je bilo zanj dobro. Bog sam je tako hotel, da ga ne bi udarec, ki ga čaka, prehitro in morda smrtno zadel.

* * *

Pri odprtih vratih male misijonske kapelice je stala gruča Indijancev, ki so bili zaviti v svoje različno barvane kožuhe in se nekaj poltiho pogovarjali in večkrat nekam pomenljivo pokazali proti odprtim vratom. Notri pred oltarjem se je pa sklonil neznan duhovnik nad mrtvim truplom, ki je ležalo v leseni krsti, zbiti iz raskavih desk. Kdo je ta duhovnik in kdo je mrlič?

Duhovniku je bilo ime Gaskon in je bil dušni pastir sosednje misijonske naselbine, po imenu Opaškve. Skoraj vsako leto je obiskoval očeta Renéja, svojega iskrenega prijatelja in duhovnega sobrata. Včerajšnja nevihta ga je pa prisilila, da je prenočil med potjo v neki vasi. Danes zjutraj je prišel semkaj, da pozdravi vdanega prijatelja in vernega sotrudnika na vrtu Gospodovem. -- A kdo more popisati njegovo bol, ko sreča sprevod, ki nese mrtvega očeta Renéja. Mrtveca je našel v snegu Teokunko,

starejši sin „belega oblaka“, ki je včeraj umrl. Skrbno so gledali Indijanci na obrežju jezera za blagim dušnim pastirjem, ki ga je gnalo apostolsko navdušenje neustrašeno vkljub nevihti naprej, naprej za ciljem.

Negotovost, kako je potoval, jih je gnala in že zjutraj na vse zgodaj so šli na jezero, kjer so našli v veliko žalost vsem vaščanom mrtvo truplo blagega duhovnika. Tudi psi so bili zraven, a še živi in so glasno cvilili, ko so jih zagledali.

„Pojdi, oče,“ reče Teokunko Gaskonu, ko stopi s solznimi očmi iz kapele, „pojdi, pokazati ti hočem, kako je oče René umrl.“

Oče Gaskon je poznal dober čut Indijancev in je šel za njim. Ž njima pa je šlo še veliko drugih Indijancev, ki so bili vsi radovedni, kako je umrl njihov duhovni oče. Šli so na ono stran jezera in sledili stopinjam očeta Renéja. In Teokunko začne razvijati in kazati oni čudni inštinkt, ki ga da narava sinu divje puščave v posebni meri, da zna slediti naravnim znamenjem.

Skoro z neverjetno gotovostjo sledi Teokunko stopinjam, ki so bile za oko Evropejca že vse zametene in zasute. Indijanec slika vso pot nesreče, ves dogodek tako živo in s tako gotovostjo, kot da je bil sam zraven in je sam vse videl.

„Tukajle,“ de, „izgine nam misijonar izpred oči.“ In tiho gre dalje skoraj miljo daleč in zopet se ustavi in reče:

„Tu se je oče prvokrat ustavil in prvokrat obrnil hrbet proti vetru.“

Tudi drugi rdečkožci slede z veliko pozornostjo in vsemu pritrjujejo. In videti je, da se tudi oni razumejo na to in da kažipot govori resnico.

„Tule,“ de zopet s spoštljivim glasom, „tule je prvič pokleknil in molil.“ In poklekne ter pokaže, kako je klečal duhovnik, kakor je bil razvidel iz stopinj. Vse to vzbudi še med Indijanci izredno začudenje, da še sami mrmrajo svoj „Hana?“ Teokunko pa vstane in nadaljuje pot. Od tu naprej pa ni več prave smeri. Stopinje so zmedene, tu se je začel boj na življenje in smrt, boj blage zaupajoče duše z divjo močjo naravnih sil. Toda vrl mladenič je bil dober tolmač kot kak učenjak, ki čita star napol izbrisan rokopis. Tu oče zopet pade, se dvigne in sili zopet naprej. Toda divja nevihta je prehuda. Vedno krajše so črte, ki jih prehodi s skrajnimi silami se boreč. Tu je mesto, kjer je omahnil in nič več vstal. Skrajna utrujenost, ledena burja, ki jemlje kar očem vid in zapira sapo, pretresa mozeg in kosti in ustavlja skoraj kri po žilah, je premagala hrabro, vestno srce. Tu so našli Teokunko in njegovi tovariši mrtvo truplo ponesrečenega misijonarja; roke je imel na prsih, sklenjene za molitev, častitljiv obraz pa je bil vkljub strašne smrti zadovoljen in lepo ohranjen in je bil obrnjen proti nebu, kamor je poletela njegova zadnja misel.

Pač je bil to pretresljiv trenutek. Tiho stoje oče Gaskon in njegovi spremljevalci nekaj minut okrog nesrečnega mesta in njihove ustnice šepetajo pobožno molitev. Potem se pa vsi vrnejo nazaj v vas in gredo skupaj v kapelico, kamor

so drli že od vseh strani Indijanci, da bi videli še enkrat vsaj mrtvo truplo ljubljenega dušnega pastirja. Nikdar več jim ne bodo delile njegove trde roke kruha življenja, nikdar več jim ne bodo oznanjevale njegove otrple ustnice naukov sv. Duha.

Življenje blagega apostola je sedaj končano: padel je kot žrtev poklica v najlepši moški dobi. Čez dva dni so ga pokopali na hribčku ob robu jezera. Mogočna stara smreka raste* ob njegovem grobu in velik lesen križ kaže daleč na ožoli sinovom puščave mesto, kjer je dobil njihov dušni pastir zadnji zaželjeni mir.

Po posebni božji previdnosti je prišel oče Gaskon ravno takrat v vas. Lahko je tolažil žalostne Indijance, vzel je pušico s sv. R. T. iz duhovnikovega žepa in nesel nebeško jed smrtnobolni Indijanki, ki je klicala že očeta Renéja, zaradi katere je šel na težavno zadnjo pot.

Gaskon je bil pa tudi tisti, ki je razložil dečku v primerni obliki smrt njegovega očetovskega prijatelja in dobrotnika, katerega je iz vse moči, z vso dušo in s celim srcem ljubil in mu bil vdan.

„Tja je šel, kjer ni neviht, kjer se smehlja večna pomlad, kjer je in bo večno srečen pri nebeškem Bogu. In zrl bo na Manšakita kot svetla zvezda in ga opominjal, naj ostane vselej zvest krščanskim naukom, ki mu jih je dajal v življenju.“

Ubogi otrok je bil pač potreben tolažbe.

Dvanajst let pozneje je bilo, ko se je poletno solnce kopalo v globočini kristalno čistega Belega labodjega jezera, ko so vsenavkoli zeleneli lepi gozdi in je odmeval po dolinah strel za strelom; takrat je stopal prvi duhovnik iz rodu Hipevasev v domačo dolino, v malo vasico.

To je bil Manšakita, „mali glavar“.

KAZALO.

I. Namameha in Vatomilko:

1. Koča ob jezeru	5
2. Nepričakovani napad	7
3. Med Indijanci	9
4. Namameha	12
5. Vatomilko	15
6. Sanje	17
7. Lov na bivole	21
8. Na begu	24

II. Tahko, mladi misijonar:

1. Žalostna vrnitev	31
2. Važen sklep	37
3. Veselo snidenje	41
4. Velika izguba in velik dobiček	54

III. Zadnja pot o. René-ja 69

